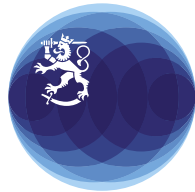

1.12.2025

Nuoret, rauha ja turvallisuus

Suomen kansallinen
toimintaohjelma 2025–2028

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Ulkoministeriön julkaisu 2025:4

Nuoret, rauha ja turvallisuus

Suomen kansallinen toimintaohjelma
2025–2028

Ulkoministeriö Helsinki 2025

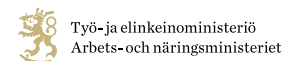
Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Ulkoministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-281-789-1

ISSN pdf: 2737-0844

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Nuoret, rauha ja turvallisuus Suomen kansallinen toimintaohjelma 2025–2028

Ulkoministeriön julkaisu 2025:4

Julkaisija	Ulkoministeriö		
Yhteisötekijä	ulkoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, kriisinhallintakeskus CMC Finland, kansalaisjärjestöt		
Kieli	suomi	Sivumäärä	61

Tiivistelmä

YK:n turvallisuusneuvoston vuonna 2015 hyväksymä päätöslauselma 2250 ”Nuoret, rauha ja turvallisuus” ja sitä seuranneet päätöslauselmat 2419 (2018) ja 2535 (2020) tunnistavat nuorten myönteisen ja aktiivisen roolin konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisemisessa, rauhanrakentamisessa sekä väkivaltaisen ekstremismin ehkäisemisessä. Jäsenmaiden tulee ottaa nuorten tarpeet ja näkökulmat huomioon sekä lisätä nuorten osallistumista päätöksentekoon ja rauhanprosessien kaikkiin vaiheisiin.

Suomen toinen kansallinen toimintaohjelma YK:n turvallisuusneuvoston Nuoret, rauha ja turvallisuus -pätöslauselman toimeenpanemiseksi on laadittu yhdessä aktiivisten nuorten ja nuorisojärjestöjen, valtionhallinnon, tutkimuslaitosten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Toimintaohjelmassa on viisi painopistettä: osallistuminen, ennaltaehkäisy, kumppanuudet, suojelu sekä aseistariisunta, kotoutuminen ja integroituminen takaisin yhteiskuntaan. Tavoitteet ja toimet koskevat paitsi Suomen toimintaa kotimaassa, myös kansainvälisesti.

Toimintaohjelmaa toimeenpaneavat eri hallinnonalat sekä kansalaisyhteiskunnan toimijat. Toimintaohjelman toimeenpanoa seurataan seurantaryhmässä, ja toimeenpanosta raportoidaan eduskunnalle toimintakauden puolivälissä ja lopussa.

Asiasanat YK, ulko- ja turvallisuuspolitiikka, rauha, nuoret, kriisinhallinta, kehitysyhteistyö, yhdenvertaisuus

ISBN PDF 978-952-281-789-1 **ISSN PDF** 2737-0844

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-789-1>

Unga, fred och säkerhet

Finlands nationella handlingsplan 2025–2028

Utrikesministeriets publikationer 2025:4

Utgivare	Utrikesministeriet		
Utarbetad av	utrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, krishanteringscentret CMC Finland, frivilligorganisationerna		
Språk	finska	Sidantal	61

Referat

FN:s säkerhetsråds resolution 2250 "Unga, fred och säkerhet" från 2015 och de därpå följande resolutionerna 2419 (2018) och 2535 (2020) identifierar de ungas positiva och aktiva roll när det gäller att förebygga och lösa konflikter, bygga upp fred och förebygga våldsbejakande extremism. Medlemsländerna bör beakta de ungas behov och synpunkter samt öka de ungas delaktighet i beslutsfattandet och i alla skeden av fredsprocesser.

Finlands andra nationella handlingsplan för genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution Unga, fred och säkerhet har utarbetats i samarbete mellan aktiva unga och ungdomsorganisationer, statsförvaltningen, forskningsinstitut och det civila samhället. Handlingsplanen har fem prioriteringar: delaktighet, förebyggande, partnerskap, skydd samt avvåpning, återvändande och återintegrering i samhället. Målen och åtgärderna gäller inte bara Finlands verksamhet i hemlandet utan också internationellt.

Handlingsplanen genomförs av olika förvaltningsområden och det civila samhällets aktörer. En uppföljningsgrupp följer genomförandet av handlingsplanen, och det rapporteras till riksdagen om genomförandet i mitten och i slutet av verksamhetsperioden.

Nyckelord FN, utrikes- och säkerhetspolitik, fred, unga, krishantering, utvecklingssamarbete, jämlikhet

ISBN PDF 978-952-281-789-1 **ISSN PDF** 2737-0844

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-789-1>

Youth, Peace and Security

Finland's National Action Plan 2025-2028

Publications of the Ministry for Foreign Affairs 2025:4**Publisher** Ministry for Foreign Affairs of Finland**Group author** Ministry for Foreign Affairs of Finland, Ministry of Education and Culture, Ministry of Justice, Finland, Ministry of Defence, Ministry of the Interior, Ministry of Social Affairs and Health, Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland, Ministry of the Environment, crisis management centre CMC Finland, non-governmental organisations**Language** Finnish**Pages**61

Abstract

The UN Security Council Resolution 2250 Youth, Peace and Security, adopted in 2015, and the subsequent Resolutions 2419 (2018) and 2535 (2020) recognise the positive and active role of youth in preventing and resolving conflicts, building peace, and preventing violent extremism. Member States must take the needs and perspectives of youth into consideration and encourage young people to take part in decision-making and all stages of peace processes.

Finland has prepared its second National Action Plan on the implementation of the UN Security Council Resolution on Youth, Peace and Security in collaboration with active youth and representatives of youth organisations, central government, research institutes and civil society. The Action Plan specifies five priorities: participation; prevention; partnerships; protection; and disarmament, demobilisation and reintegration. The goals and actions apply to Finland's actions both at home and globally.

The Action Plan will be implemented by different branches of government and civil society representatives. The implementation of the Action Plan will be followed by a monitoring group, which will submit a mid-term report and a final report to Parliament.

Keywords UN, foreign and security policy, peace, youth, crisis management, development cooperation, nondiscrimination**ISBN PDF** 978-952-281-789-1**ISSN PDF**2737-0844

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-789-1>

Sisältö

JOHDANTO	7
1 Nuoret, rauha ja turvallisuus päätöslauselma	10
1.1 Päätöslauselman kansainvälinen toimeenpano	13
1.2 Muuttuva turvallisuusympäristö ja maailmanlaajuiset kehityskulut	18
2 Nuoret, rauha ja turvallisuus Suomessa ja osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa	22
3 Suomen kansallinen 2250-toimintaohjelma	25
3.1 Lämpileikkaava teema: moniperustaisen syrjinnän ehkäisy ja yhdenvertaisuuden edistäminen.....	27
3.2 Painopiste 1: Osallistuminen.....	30
3.3 Painopiste 2: Ennaltaehkäisy.....	38
3.4 Painopiste 3: Suojelu	46
3.5 Painopiste 4: Aseistariisunta, kotoutuminen ja integroituminen takaisin yhteiskuntaan	52
3.6 Painopiste 5: Kumppanuudet.....	55
4 Toimintaohjelman toimeenpano ja seuranta	60
5 Lyhenteet	61

JOHDANTO

YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi joulukuussa 2015 yksimielisesti päätöslauselman 2250 ”Nuoret, rauha ja turvallisuus”. Kyseessä on merkittävä saavutus ja ensimmäinen erityisesti nuoria, rauhaa ja turvallisuutta koskeva päätöslauselma. Päätöslauselma tunnistaa nuorten myönteisen roolin konfliktien ehkäisyssä, ratkaisemisessa ja rauhanrakentamisessa. Päätöslauselman juuret juontavat nuoriso- ja kansalaisjärjestöjen pyrkimyksiin lisätä tietoisuutta nuorten roolista rauhan ja turvallisuuden edistäjinä ja tavoitteeseen luoda kansainvälinen viitekehys aiheelle. Turvallisuusneuvoston sittemmin hyväksymät päätöslauselmat 2419 ja 2535 täydentävät Nuoret, rauha ja turvallisuus -kokonaisuutta nostamalla esiin muun muassa käytännön tapoja nuorten osallistamiseksi rauhanrakennustyöhön.

Päätöslauselmien hyväksymisen jälkeen yhä useammat YK:n jäsenvaltiot ja alueelliset järjestöt ovat panostaneet nuorten merkitykselliseen osallistamiseen. Kuitenkin haasteet, kuten nuorten epäluottamus hallintoon, kansalaisyhteiskunnan kaventuminen ja ikäsyrojintä, estävät yhä nuorten merkityksellistä osallistumista rauhanrakennukseen.

Suomi on globaalisti Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan edelläkävijä. Vuonna 2021 julkaisimme ensimmäisenä maana maailmassa kansallisen Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman vuosille 2021–2024. Toimintaohjelma oli aktiivisten nuorten ja nuorisojärjestöjen, valtionhallinnon, tutkimuslaitosten ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyön tulos. Toimintaohjelmaa on toteutettu monipuolisesti, niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Sen toimeenpano on edistänyt nuorten osallistumismahdollisuuksia rauhaan ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä, antanut tukea ja työkaluja ministeriöiden ja järjestöjen toiminnalle nuorten parissa sekä ollut näkyvä osa Suomen kansainvälistä profiilia esimerkiksi YK:ssa. Suomen osallistava tapa laatia kansallinen toimintaohjelma on herättänyt paljon kiinnostusta.

Venäjän täysimittainen hyökkäyssota Ukrainaan helmikuussa 2022 on muuttanut Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristön perusteita. Vaikka Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä suoraa sotilaallista uhkaa, kansallinen varautuminen ja puolustuskyky on rakennettava niin, että olemme valmiita vastaamaan kaikkiin uhkiin – myös hybridi- ja informaatiovaikuttamiseen. Sotilaalliseen voimankäyttöön

tai sillä uhkaamiseen Suomea vastaan on varauduttava. Suomen Nato-jäsenyys on ankkuroinut maan turvallisuuspolitiikan läntiseen puolustusliittoon, ja yhteinen pelote vahvistaa myös kansallista puolustusta.

Muuttuneessa toimintaympäristössä nuorten rooli on keskeinen. Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelma 2025–2028 nojaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin 2250 (2015), 2419 (2018) ja 2535 (2020), jotka korostavat nuorten merkitystä konfliktien ehkäisyssä, rauhanprosessien edistämässä ja kestäväen turvallisuuden rakentamisessa. Nuoret eivät ole vain kohderyhmä, vaan keskeisiä toimijoita yhteiskunnan puolustajina ja rakentajina.

Nyt käsillä oleva, uudistettu toimintaohjelma kattaa vuodet 2025–2028. Toimintaohjelma jatkaa ensimmäisellä kaudella aloitettua työtä ja toimii tiekarttana kansallisten tavoitteiden edistämiseksi. Toimintaohjelman päivittäminen on tehty yhteistyössä suomalaisen järjestökentän, nuorisotoimijoista koostuvan 2250-verkoston ja ministeriöiden välillä. Tavoite toimintaohjelman laatimisesta on kirjattu hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon ja se tukee osaltaan hallitusohjelman tavoitetta edistää nuorten osallisuutta, hyvinvointia ja edellytyksiä hyvään elämään.

Nuorisotalan syksyllä 2024 toteuttama, 15–29 vuotiaalle nuorille suunnattu rauhan ja turvallisuuden kysely toivat tärkeää taustatietoa päivitysprosessin tueksi. Konsultaatioissa nuorten osallisuus ja toimijuus korostuivat tärkeinä teemoina. Nuoret näkevät rauhan ja turvallisuuden laajasti ja katsoivat oman toimintansa tukemisen ja vahvistamisen tärkeänä osana kestävää rauhantyötä ja rauhanprosesseja. Nuorille rauha tarkoittaa yhteiskunnan ja demokratian vakautta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, mutta myös arjen mahdollisuutta elää oman näköistä, väkivallatonta elämää. Nuorten turvallisuuden tunnetta heikentävät kansainväliset konfliktit ja sodan uhka, ääri liikkeit ja poliittinen polarisaatio, syrjinnän ja väkivallan lisääntyminen sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset. Myös sosiaalinen eriarvoisuus, rasismi, syrjintä ja yhteiskunnallisen luottamuksen heikentyminen vähentävät turvallisuuden tunnetta. Maailmanlaajuiset ilmiöt kuten ilmastonmuutos, köyhyyden ja näköalattomuuden aiheuttama muuttoliike sekä teknologinen kehitys vaikuttavat lisäksi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen toimintaympäristöön sekä itsenäisinä ilmiöinä että monin tavoin toisiinsa linkittyen. Nuorten panosta näiden haasteiden ratkaisemiseen tarvitaan.

Sotien ja konfliktien keskellä kriisinhallinnan ja rauhanturvaamisen merkitys osana laajempaa työtä rauhan eteen korostuu. Nuoret voivat osallistua rauhanturvaamiseen monin eri keinoin. Suomessa asevelvollisuusjärjestelmä ja vapaaehtoinen maanpuolustus tarjoavat nuorille varusmiespalveluksen tai reserviläistoiminnan kautta mahdollisuuden osallistua myöhemmin myös kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Nuoret voivat hakeutua kansainvälisiin siviilikriisinhallintatehtäviin, kuten vaalitarkkailuun, oikeusvaltion kehittämiseen tai poliisioperaatioihin. Monissa kriisinhallintaoperaatioissa haavoittuvassa asemassa olevien nuorten tilanteen parantaminen ja esimerkiksi koulunkäyntimahdollisuuksien turvaaminen on keskeinen osa rauhanturvaajien työtä.

Suomi tarkastelee turvallisuutta laajasta näkökulmasta. Talouden kilpailukyky, teknologinen suorituskyky, kestävä julkinen taloudenpito sekä sosiaalinen ja ekologinen kestävyys ovat keskeisiä edellytyksiä turvallisuuden takaamiseksi myös tulevaisuudessa. Vakaa taloudellinen kehitys luo turvaa ja talous kytkeytyy turvallisuuteen kaikilla tasoilla. Nuorten mahdollisuus työhön ja toimeentuloon luo toimijuutta, osallisuutta yhteiskunnassa ja tulevaisuudenuskoa. Julkisen talouden tasapaino puolestaan varmistaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen myös tuleville sukupolville. Tämä kaikki on keskeistä yhteiskunnallisen luottamuksen ja kriisinkestävyyden kannalta ja se lisää myös maanpuolustustahtoa.

Syrjäytyminen, pahoinvointi ja mielenterveyden haasteet uhkaavat nuorten hyvinvointia Suomessa. Nuorten hyvinvointi on aiempaa polarisoituneempaa: yhä useampi nuori voi entistä paremmin, mutta pahoinvoivat nuoret voivat aiempaa huonommin. Syrjäytymisen ehkäiseminen ja työ mielenterveyden ongelmien paikkaamiseksi luovat nuorille edellytyksiä hyvään elämään. Nuorilla on merkittävää osaamista sekä asiantuntijuutta myös näissä teemoissa. Kestäviä ratkaisuja tai kestävää rauhaa ei voida saavuttaa ilman koko yhteiskunnan, myös nuorten, osallistumista.

Nuorilla tulee olla mahdollisuus tehdä itsenäisiä, omiin mielipiteisiinsä perustuvia valintoja. Tätä varten tarvitaan esimerkiksi riittävästi tietoa ja muita resursseja. Näiden asioiden vahvistaminen on tärkeää myös rauhan ja turvallisuuden kysymyksiin liittyvässä osallisuudessa ja vaikutusmahdollisuuksissa.

1 Nuoret, rauha ja turvallisuus päätöslauselma

Nuoret, rauha ja turvallisuus -pätöslauselmissa nuoret nähdään tärkeinä kumppaneina konfliktien ehkäisemisessä, globaalissa rauhanrakennustyössä sekä väkivaltaisten ääriilikkeiden ehkäisyssä. Päätöslauselmassa jäsenmaita kannustetaan lisäämään nuorten osallistamista päätöksentekoon kaikilla tasoilla konfliktien ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi. Nuoret tulisi ottaa mukaan virallisiin ja epävirallisiin rauhanprosesseihin, heidän ihmisoikeuksiaan suojella aseellisissa konflikteissa ja heidän tarpeensa huomioida aseistariisunnassa, kotoutumisessa ja uudelleen-integroitumisessa yhteiskuntaan. Nuorille tulisi tarjota laadukasta koulutusta, joka edistää rauhanomaista ja yhdenvertaista vuoropuhelua eri näkemysten välillä ja tukee rakentavaa poliittista osallistumista.

Nuoret tulee sitouttaa mukaan rauhanprosesseihin ja yhteiskuntarauhan ylläpitämiseen. Erityisesti konfliktien jälkeisessä tilanteessa on tärkeää, että nuoret osallistuvat yhteiskuntaan palaamiseen liittyviin toimiin, kuten aseistariisuntaan ja kotoutumiseen tavoilla, jotka vahvistavat yhteiskuntarauhaa ja yhteiskunnan käytäntöjen oppimista.

Nuorille tulisi luoda ympäristö, jossa he voivat edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja saada tukea väkivaltaa ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Näitä tavoitteita tulisi tukea panostamalla muun muassa nuorten työllistymiseen ja kapasiteetin¹ kasvattamiseen sekä nuorten johtamien ja rauhaa rakentavien organisaatioiden tukemiseen.

1 Kapasiteetilla tarkoitetaan nuorten mahdollisuuksia ja kykyjä, ja niitä voidaan edistää esimerkiksi yhdenvertaisen koulutuksen avulla. Nuorten merkityksellisen osallistumisen edistäminen vaatii kapasiteetin tunnistamista ja sen kehittämistä.

Kuva 1. Nuorten YK-delegaattit ja Suomen YK-nuoret järjestivät Nuorten Tulevaisuus-huippukokouksen Espoossa Hanasaaren kulttuurikeskuksessa 24.–25.8.2024. Myös Suomen tasavallan presidentti Alexander Stubb vieraili tapahtumassa. Kuva: Victoria Fofanova

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka pohjautuu arvopohjaiseen realismiin. Sen päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Toiminnan perustana ovat demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme perustan luovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo sekä demokratia. Toimintaohjelma edistää näiden toteutumista. Rauhan ja turvallisuuden käsitteet ymmärretään toimintaohjelmassa laajassa merkityksessä. Rauhasta ja turvallisuudesta puhuttaessa huomioidaan konfliktien ja rauhanprosessien lisäksi myös yhteiskuntien vakautta, hyvinvointia ja kriisinsietokykyä edistävät toimet. Nuorten osallistuminen rauhanprosesseihin voi olla eri tasoilla tapahtuvaa toimintaa. Se voi olla esimerkiksi nuorten omasta aloitteesta syntyvää rauhantyötä, tai valtion tukemaa nuorille ohjattua toimintaa rauhan edistämiseksi. Esimerkiksi yhdenvertainen koulutuksen saavutettavuus, taloudellinen vakaus sekä henkinen ja fyysinen hyvinvointi ehkäisevät konflikteja, edistävät yhteiskunnan vakautta ja sosiaalista koheesiota., Nuorten sanan- ja toiminnanvapaus on taattava, ja heitä on suojattava häirinnältä ja väkivallalta.

Miten nuoret määritellään?

Nuoren määritelmä vaihtelee eri maissa ja kansainvälisissä järjestöissä. Suomessa nuorisolain mukaan nuoria ovat kaikki alle 29-vuotiaat, kun taas päätöslauselma 2250 määrittelee nuoriksi vain 18–29-vuotiaat. Tässä Suomen kansallisessa 2250-toimintaohjelmassa nuoreksi määritellään kaikki 15–29-vuotiaat. Samaa määritelmää käytetään Suomessa vuosittain julkaistavassa Nuorisobarometrissa. Nuoruus nähdään usein eräänlaisena siirtymävaiheena lapsuudesta aikuisuuteen. Siirtymävaihe ei kuitenkaan aina toteudu odotetusti, sillä esimerkiksi konfliktit, kriisit tai merkittävät muutokset nuoren henkilökohtaisessa elämässä saattavat johtaa ennenaikaiseen aikuistumiseen tai estää nuorta saavuttamasta autonomiaa.

Nuoret eivät ole yhtenäinen kategoria. Yhdistävänä tekijänä on lähinnä ikä ja sen tuomat yhteiset kokemukset. Sosiaalisena ryhmittymänä nuoret ovat heterogeeninen ryhmä, jota määrittävät useat muut tekijät. Toimintaohjelman valmistelussa on otettu huomioon nuorten moninaisuus.

1.1 Päätöslauselman kansainvälinen toimeenpano

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat, kuten päätöslauselma 2250, ovat kaikkia YK:n jäsenmaita sitovia asiakirjoja. Yksittäiset jäsenmaat ovat kukin tahollaan vastuussa siitä, miten ne edistävät päätöslauselman toimeenpanoa. Suomen lisäksi kansallisen toimintaohjelman ovat julkaisseet Burundi, Filippiinit, Gambia, Jordania, Kirgisia, Kongon demokraattinen tasavalta ja Nigeria. Kansallisia toimintaohjelmia on lisäksi tekeillä useissa maissa, ja jotkin maat, kuten Irlanti ja Kanada ovat sisällyttäneet Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan elementtejä omaan kansalliseen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelmaansa.

Kansallisia ja alueellisia Nuoret, rauha ja turvallisuus -verkostoja on perustettu eri puolilla maailmaa. Suomessa toimii kansallinen Nuoret, rauha ja turvallisuus -verkosto. Syksyllä 2023 perustettiin pohjoismainen Nuoret, rauha ja turvallisuus -koalitio, joka järjestää tapahtumia, koulutusta ja työpajoja rauhanrakentamiseen liittyvistä kysymyksistä. Toinen esimerkki alueellisesta verkostosta on Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan-koalitio, jota käytettiin mallina myös pohjoismaiselle koalitiolle. Verkostot ja koalitiot ovat pääasiassa nuorten johtamia ja valtioiden tukemia.

Useat kansainväliset järjestöt ovat ottaneet 2250-agendan osaksi toimintaansa. Nuoret, rauha ja turvallisuus -teema on osa YK:n turvallisuusneuvoston toimintaa ja se huomioidaan myös turvallisuusneuvoston maatilanteita koskevissa keskusteluissa. Vuonna 2023 Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda oli mainittu seitsemän YK:n poliittisen operaation ja yhden YK:n rauhanturvaoperaation mandaatissa. YK:n nuorisostrategia korostaa nuorten osallistumista rauhan ja turvallisuuden kysymykseen ja myös YK:n rauhanrakennuskomissio (PBC) on julkaissut oman strategisen Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintasuunnitelmansa. Rauhanrakennuskomissio myös järjestää nuorille rauhanrakentajille tilaisuuksia, joissa he voivat esitellä työtään ja suosituksiaan. YK:n järjestöt, rahastot ja ohjelmat tekevät monipuolista työtä 2250-agendan edistämiseksi. Koordinointivastuu on YK:n rauhanrakennuksen tukitoimistolla (PBSO)², YK:n väestörahasalla (UNFPA) sekä vuonna 2022 perustetulla YK:n nuorisotoimistolla (UNYO). Myös YK:n kehitysohjelma (UNDP), YK:n rauhanturvaosasto (DOP) ja YK:n aseriisuntaosasto (UNODA) edistävät nuorten osallistumista rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä.

2 YK:n rauhanrakennuksen tukitoimisto PBSO on osa YK:n poliittisten asioiden osastoa (DPPA). Sen tehtävä on fasilitoida ja vahvistaa YK-järjestelmän ja kumppaneiden yhteistyötä kansallisesti omistettujen rauhanprosessien tukemiseksi. <https://www.un.org/peacebuilding/>.

Euroopan unionin merkitys 2250-työssä on kasvanut viime vuosina. EU julkaisi vuonna 2018 nuorisostrategian ja tavoitteet vuosille 2019–2027 ja on hyväksynyt sitä koskevat neuvoston päätelmät vuosina 2018 ja 2021³. EU:n ensimmäisen nuorisotoimintaohjelma (2022–2027)⁴ pyrkii huomioimaan nuoret aiempaa johdonmukaisemmin EU:n ulkosuhdetyössä. EU-komissaari Jutta Urpilaisen vuonna 2021 käynnistämä EU:n Youth Sounding Board toimii neuvoa-antavana asiantuntijaryhmänä komissiolle ja kansainvälisistä kumppanuuksista vastaavalle pääosastolle (DG INTPA). Komission solidaarisuusjoukot tukevat nuorten yhteiskunnallista osallistumista ja avustustyötä. EU:n rahoitusta kanavoidaan myös Global Gateway -aloitteiden kautta. EU ja Suomi tukevat paikallisia hankkeita, jotka ehkäisevät nuorten väkivaltaista radikalisoitumista ja osallistumista terroristiryhmien toimintaan.⁵ Vuonna 2023 EU:n ulkosuhdehallinto julkaisi minikonseptin 2250-agendan toimeenpanosta EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) alaisissa siviilikriisinhallintaoperaatioissa.⁶

Kuva 2. Suomi järjesti nuorisofoorumin Helsingissä toimiessaan ETYJ-puheenjohtajana vuonna 2025. Foorumiin osallistui 130 nuorta 51 maasta. Kuva: ulkoministeriö, Markku Pajunen

- 3 Council conclusions on the role of young people in building a secure, cohesive and harmonious society in Europe (2018/C 195/05) ja Council conclusions on the Youth Action Plan in EU external action (15322 / 22).
- 4 <https://www.coe-civ.eu/kh/youth-action-plan-yap-in-eu-external-action-2022-2027>.
- 5 https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/eu-knowledge-hub-prevention-radicalisation/about-eu-knowledge-hub-prevention-radicalisation_en
- 6 Minikonseptit tarjoavat ohjausta ja strategioita EU:n YTPP:n siviilialan sopimuksen toimeenpanolle. https://www.eeas.europa.eu/eeas/civilian-csdp-compact-towards-more-effective-civilian-missions_en

Kansainvälinen yhteistyö

Kansalliset toimintaohjelmat luovat mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden maiden kanssa. Suomen kokemukset ovat kiinnostaneet monia. Suomi järjesti vuonna 2022 Helsingissä työpajan, jossa eri alueilta tulevat nuoret ja virkahenkilöt jakoivat kokemuksiaan Nuoret, rauha ja turvallisuus – työstä omissa maissaan. Tavoitteena oli tukea kansallisen tason ponnisteluja agendan jalkauttamiseksi, jakaa hyviä käytäntöjä ja vahvistaa nuorten ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Työpajan toteuttivat *Search for Common Ground* ja UNOY -järjestöt. Työpajasta syntyi kansainvälinen YPS -verkosto, joka toimii aktiivisesti edelleen.

Myös eri maiden nuorisjärjestöt tekevät paljon yhteistyötä. Suomen ensimmäisen toimintaohjelman laatimiseen osallistuneet nuoret ovat jakaneet aktiivisesti kokemuksiaan muiden maiden nuorten vaikuttamistyön ja osallistumisen tukemiseksi. Nuorten ja järjestöjen oma Nuoret, rauha ja turvallisuus -verkosto (2250-verkosto) on myös jakanut kansainvälisesti osaamistaan verkostorakenteiden perustamisesta ja 2250-vaikuttamistyöstä. Suomen Partiolaiset on tukenut *Scouts, Peace and Security* -hankkeellaan YPS-agendan edistämistä Nepalissa ja Suomen NMKY:n Liitto on tukenut kehitysyhteistyökumppaneidensa YPS-työtä sekä osallistumista kansallisten toimintaohjelmien laatimiseen mm. Keniassa ja Gambiassa.

Suomi toteuttaa niin ikään yhteistyössä Etelä-Afrikan kanssa nuorille suunnattua rauhanvälitysteemaista mentorointiohjelmaa. Ohjelma tarjoaa viidelletoista nuorelle kokonaisvaltaista rauhanrakennuskoulutusta ja tilaisuuksia verkostoitua kokeneiden eteläafrikkalaisten ja suomalaisten rauhanvälittäjien sekä AU:n ja YK:n rauhanrakentamis- ja sovitteluryhmien teknisten asiantuntijoiden kanssa.

Etyj korostaa nuorten osallistumisen merkitystä järjestön vastuualueilla niin poliittis-sotilaallisella, talous- ja ympäristö- kuin inhimillisellä ulottuvuudella. Poliittiset sitoumukset ovat kuitenkin jääneet vaisuiksi konsensusjärjestössä. Operatiivisella tasolla nuorten osallistumista on pyritty lisäämään erityisesti kenttäoperaatioiden projektitoiminnalla. Suomi painottaa Etyjin työssä läpileikkaavasti tasa-arvoa ja inklusiivisuutta, johon sisältyy kansalaisyhteiskunnan, erityisesti nuorten, osallistamisen vahvistaminen. Suomi on tukenut Etyjin 2250 -työtä muun muassa hankerahoituksella sekä osallistamalla aktiivisesti epävirallisen ystäväryhmän (OSCE Group of Friends of Youth and Security) toimintaan. Vuoden 2025 Etyjin puheenjohtajamaana Suomi lisäsi nuorisoteeman näkyvyyttä sekä lujitti osallistujavaltioiden poliittista sitoutumista 2250-agendan edistämiseen. Ulkoministeri Valtonen nimitti puheenjohtajuuskaudeksi Nuoret, rauha ja turvallisuus -erityisedustajan. Puheenjohtajuusvuoden konkreettisenä tuloksena Suomi laati 2250-agendan toimeenpanoa Etyjissä tukevan tiekartan. Lisäksi Helsingissä järjestettiin erityinen nuorisofoorumi, joka toi yhteen nuoria Etyj-alueelta.

Euroopan neuvosto kehittää nuorisopolitiikkaa edistääkseen ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota ja demokratiaa. Nuoriso-osasto keskittyy osallistavan nuorisopolitiikan kehittämiseen ja nuorisonäkökulman integroimiseen. Vuoden 2020 nuorisostrategia edistää yhteiseloä, rauhaa ja inklusiota. Vuoden 2030 strategian tavoitteena on laajentaa entisestään nuorten osallistumista, edistää moniarvoista demokratiaa ja vahvistaa nuorten oikeuksia. Rauhanrakentaminen on strategiassa tärkeä prioriteetti. Lisäksi huomioidaan nuorten pakolaisten ja romanien erityis- huolia. Työstä vastaavat erityisesti Euroopan nuorisosäätiö ja nuorisokeskukset Strasbourgissa ja Budapestissä.

Myös Natossa nuorten panos turvallisuuskysymyksiin on huomioitu. Nato on muun muassa järjestänyt jo useampana vuonna *Nato Youth Summit* -kokouksia, jotka ovat tuoneet yhteen 18–35-vuotiaita Nato-maiden kansalaisia keskustelemaan järjestön toiminnasta. Keväällä 2021 Naton pääsihteeri konsultoi nuorista asiantuntijoista koostuvaa *Young Leaders* -ryhmää, joka suositteli nuorten osallistamista ja kouluttamista eri alueilla sekä yhteistyössä kansainvälisten organisaatioiden, kuten Afrikan unionin kanssa. Vuonna 2025 Nato aikoo perustaa nuorista koostuvan *Youth Advisory Boardin*, jonka tehtävänä on neuvoa liittokuntaa julkisuusdiplomatiassa sekä Naton nuorisosuhteissa ja -hankkeissa.

Afrikan unioni (AU) on ottanut 2250-agendan keskeiseksi osaksi toimintaansa. Vuonna 2020 AU julkaisi kymmenvuotisen 2250-toimenpidesuunnitelman. AU:lla on ollut jo vuodesta 2018 nuorisoeustaja ja sittemmin myös viisi alueellista nuorta rauhanlähettilästä.⁷ AU on myös perustanut kahdenkymmenen nuoren muodostaman konfliktien ehkäisyn ja rauhanvälityksen verkoston (*Wise Youth Network*). Arabiliitto puolestaan julkaisi oman 2250-strategiansa kesällä 2024. Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueen nuorten 2250-koalitio on ollut työssä tiiviisti mukana.

Kansainvälisistä kansalaisjärjestöistä erityisesti United Network of Young Peacebuilders (UNOY), Search for Common Ground (SfCG), Interpeace, Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC), sekä Global Coalition on Youth, Peace and Security (GCYPS) edistävät Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda toiminnassaan.

Kuva 3. Libanonin YMCA:n ammattikoulutuksesta hoiva-avustajiksi valmistuneita nuoria valmistujaisjuhlassa, Ksarassa, Bekaan laaksossa. Libanon 2023. Kuva: Kevin Buy

7 [https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFC-F9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Updated%20Concept%20Note-YPS%20\(2\).pdf](https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFC-F9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Updated%20Concept%20Note-YPS%20(2).pdf)

1.2 Muuttuva turvallisuusympäristö ja maailmanlaajuiset kehityskulut

Päätöslauselman 2250 hyväksymisen jälkeen globaali ja Suomen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Globaalia toimintaympäristöä leimaa kiihtyvä strateginen kilpailu ja maailmanpolitiikan valtasuhteiden murros. Demokratioiden ja autoritääristen valtioiden välinen globaali vastakkainasettelu ovat johtamassa monenkeskisen yhteistyön sirpaloitumiseen. Sotien ja aseellisten konfliktien määrä on kasvanut. Niiden vaikutukset kohdistuvat yhä useammin siviileihin ja aiheuttavat äärimmäistä humanitaarista hätää. Jännitteiden ja aseellisten konfliktien lisääntyminen on tehnyt entistä tärkeämmäksi työn sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän vahvistamiseksi.

Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristön keskeinen muutos on ollut Venäjän helmikuussa 2022 käynnistämä täysimittainen hyökkäyssota, joka on tuonut aseellisen konfliktin Eurooppaan. Kansainvälisen oikeuden vastaisen sodan kustannukset lasketaan sadoissa miljardeissa euroissa ja inhimilliset menetykset sadoissa tuhansissa ihmishengissä. Sota on vaikuttanut perustavanlaatuisesti ukrainalaisten nuorten elämään. Myös suomalaisten nuorten turvallisuudentunne on heikentynyt. Toimintaohjelman päivitystyön tueksi tehdyissä nuorten kuulemisissa yli 60 % arvioi, että turvallisuustilanne tulee heikkenemään seuraavan viiden vuoden aikana.⁸ Nuorten tulevaisuususkon heikkenemisellä voi olla merkittäviä seurauksia nuorten hyvinvoinnille ja aktiivisuudelle, sekä sille, miten nuoret luottavat yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Kotimaan turvallisuusympäristön muutos haastaa toimimaan rauhan eteen varautumalla aseellisen konfliktin ja sodan uhkaan. Suomen sotilaallinen varautuminen on keskeistä rauhan ylläpitämisen kannalta. Maanpuolustustyössä tarvitaan nuorten aktiivisuutta ja osallisuutta.

Ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen aiheuttamat lukuisat seuraukset vaikuttavat myös Suomen turvallisuustilanteeseen sekä suoraan että välillisesti. Ilmastonmuutos ja kiihtyvä luontokato liittyvät tiiviisti toisiinsa ja vaikuttavat muun muassa ruuan tuotantoon ja ruokaturvaan, veden saatavuuteen, energiasiirtymiin, huoltovarmuuteen ja tautien esiintyvyyteen ja tätä kautta myös turvallisuusympäristöön. Ilmastonmuutoksen pahentamat luonnonkatastrofit ja elinolosuhteiden

⁸ Nuorisola ry: Ei rauhaa ilman nuoria – Suomalaisten ja Suomessa asuvien nuorten näkemyksiä rauhasta, turvallisuudesta ja rauhantyöstä, 2025.

muuttuminen voivat entisestään pahentaa konflikteja ja radikalisoitumista esimerkiksi Afrikassa. Paine muuttoliikkeeseen tuntuu erityisesti mantereiden sisällä, mutta se voi kohdistua entistä enemmän myös Eurooppaan.

2250-agenda tulee nähdä tiiviissä yhteydessä ilmastonmuutoksen vastaiseen toimintaan ja kestävästä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Nuorilla on merkittävä rooli laajojen ilmastoliikkeiden synnyssä sekä ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. Nuoria tulee kuulla ilmastotoimia koskevassa päätöksenteossa. Ilmastonmuutos ja ympäristökriisit heikentävät nuorten turvallisuuden tunnetta. Nuorten tietoisuus tulee kanavoitua ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumista edistäväksi toiminnaksi.

Toinen merkittävä ja erityisesti nuoriin liittyvä teema on uudet teknologiat ja sosiaalinen media, joiden käyttöön tekoälyn nopea kehitys tulee lähivuosina vaikuttamaan yhä enemmän. Teknologian kehitys on mullistanut tiedonsaannin mahdollisuudet ja madaltanut merkittävästi osallistumisen kynnyksiä, mutta samalla voimistanut negatiivisia ilmiöitä, kuten polarisaatiota, vihapuhetta ja kiusaamista. Nuoret tulevat ottaa huomioon tekoälyn ja muiden uusien teknologioiden kehityksessä, jotta heidän osaamisensa saadaan hyödynnettyä ja heihin kohdistuvia riskejä torjuttua. Sosiaalinen media ja digitaaliset alustat ovat nuorille tärkeä yhteiskunnallisen vaikuttamisen väylä. Nuorten luovuus sosiaalisen median käytössä tulee nähdä vakavasti otettavana yhteiskunnallisena toimintana.

Turvallisesti verkossa

Turvallinen verkkoympäristö edellyttää eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja innovatiivisia ratkaisuja. Suomi tukee naisten ja tyttöjen oikeutta turvalliseen verkkoympäristöön YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenin Generation Equality -kampanjan avulla. Suomessa toimii nuorten oma, aktiivinen Generation Equality -ryhmä, joka keskittyy teknologian hyödyntämiseen tasa-arvon edistämiseksi. Ryhmä on tehnyt aktiivista työtä mm. sukupuolittuneen verkkohäirinnän ja -väkivallan kitkemiseksi. Suomessa on kehitetty uusia ratkaisuja turvallisen verkkoympäristön luomiseksi myös kuntien, yksityissektorin ja nuorten kumppanuuksien yhteistyöllä. Vuodesta 2017 toiminut Someturva tarjoaa konkreettista apua verkossa tapahtuviin häirintätilanteisiin. Palvelu kehitettiin yhteistyössä nuorten kanssa, jotta voitiin varmistaa, että palvelu vastaa nuorten todellisiin avuntarpeisiin.

Digitaalisia alustoja käytetään usein myös rauhantyössä verkostoitumistyökaluna ja niiden avulla voidaan edistää nuorten osallistumista. Samalla on tärkeää, että nuorten medialukutaidon tukemiseen ja sosiaalisessa mediassa mahdollisesti tapahtuvan informaatiovaikuttamisen (ml. vihamielisen ja usein valtiojohtoisen), verkossa leviävän ääriajattelun sekä verkkoväkivallan tunnistamiseen ja torjumiseen kiinnitetään huomiota ja siten tuetaan nuorten kriisinkestävyttä.

Sosiaalisen median kanavat ovat yksi väylä päätöksenteon ja rauhanprosessien inklusiivisuuden vahvistamiseksi. On kuitenkin tärkeä huomioida koulutustason, köyhyyden sekä teknologian saavutettavuuden aiheuttamat haasteet, jotka koskettavat erityisesti hauraiden maiden nuoria. Jotta mahdollisimman moni nuori pääsisi hyödyntämään sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia, tulisi heillä olla riittävän edullinen pääsy luotettavasti ja rajoittamattomasti toimivaan internetiin. Yhdenvertaisuuskysymykset tulisi ottaa huomioon jo uusia teknologioita kehitettäessä. Kansainvälinen sääntely digitaalisten alustojen ja uusien teknologioiden osalta on kehittynyt viime vuosina. EU:n tekoälyasetuksen tarkoituksena on varmistaa, että EU:n alueella markkinoille tuotavat ja käyttöön otettavat tekoälyjärjestelmät eivät vaaranna ihmisten terveyttä, turvallisuutta tai perusoikeuksia.

Digitaalinen rauhavälitys ja tekoäly avaavat uusia osallistumisen väyliä

Digitaaliset teknologiat tuovat sekä uusia mahdollisuuksia että haasteita rauhantyöhön. Tekoälyä (AI) voidaan käyttää konfliktien lietsontaan esimerkiksi levittämällä disinformaatiota, mutta se tarjoaa myös uudenlaisia keinoja konfliktinehkäisyyn. AI-pohjaiset työkalut kykenevät analysimaan valtavan määrän dataa aina akateemisesta tutkimuksesta sosiaalisen median keskusteluihin ja voivat näin tukea kokonaisvaltaisempaa konfliktianalyysiä sekä auttaa ennakoimaan yhteiskunnallisia jännitteitä. Teknologia voi lisätä nuorten osallistumisen kanavia ja vahvistaa toimijoiden välistä yhteistyötä digitaalisten keskustelualustojen avulla.

Teknologian vastuullinen käyttö voi vahvistaa nuorten roolia rauhanprosesseissa. Digitaalisen osallisuuden etu on riippumattomuus ajasta ja paikasta, mutta teknologian saavutettavuus ja taidot sen käyttämisessä vaihtelevat myös nuorten välillä. Tämä edellyttääkin tarkkaa analyysia riskeistä ja rajoitteista esimerkiksi tietosuojan turvaamiseksi. Toimijat hyödyntävät jo digitaalisia innovaatioita osana rauhantyötä. Esimerkiksi CMI – Martti Ahtisaari Peace Foundation on nostanut tekoälyn avulla esiin nuorten prioriteetteja Sudanin ja Jemenin rauhanprosesseissa. Digitaalisten työkalujen käyttö on mahdollistanut tiedon keräämisen, analysoinnin ja visualisoinnin nopeasti, laajasti ja nimettömästi.

2 Nuoret, rauha ja turvallisuus Suomessa ja osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

Suomessa on vahva oikeudellinen pohja ja hyviä käytäntöjä nuorten osallistamisessa. Perustuslaissa on säädetty osallistumisoikeudesta, joka kattaa esimerkiksi äänioikeuden, vaalikelpoisuuden ja mahdollisuuden osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan. Myös YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan alle 18-vuotiailla on oikeus osallistua ja vaikuttaa. Suomella on erityisosaamista nuorten osallistumismahdollisuuksien vahvistamisesta: oppilaskuntatoiminta on kirjattu lukiolakiin vuonna 1983 ja nuorisovaltuustot kuntalakiin vuonna 2015. Lisäksi nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevissa kysymyksissä kirjattiin nuorisolakiin vuonna 2016. Viimeisimpänä nuorten osallistumismahdollisuuksia on vahvistettu vuonna 2021, kun myös hyvinvointialueiden nuorisovaltuustoista tehtiin lakisääteisiä.

2250-päätöslauselman tavoitteita edistävät Suomessa osaltaan myös muun muassa valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma (VANUPO) 2024–2027 ja vuonna 2025 hyväksyttävä kansallinen demokratiaohjelma, joka pyrkii vahvistamaan lasten ja nuorten osallisuutta. Nuoret, rauha, turvallisuus -työn kannalta tärkeitä toimia sisältyy väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisten ääriilikkeiden ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelmaan 2024–2027.⁹ sekä valmisteilla olevaan sisäisen turvallisuuden selontekoon. On tärkeää saada ajantasaista tietoa nuorten ajattelusta. Nuorten arvoja ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tarkasteltiin puolustusministeriön ja ulkoministeriön tilaamassa käyttäytymistieteellisessä katsauksessa, joka julkaistiin vuonna 2025.¹⁰ Vuosittain julkaistava Nuorisobarometri mittaa suomalaisten 15–29-vuotiaiden nuorten arvoja ja asenteita.¹¹ Valtion nuorisoneuvosto julkaisee barometrin yhteistyössä Nuorisotutkimusverkoston kanssa. Sitran tulevaisuusbarometri 2025 puolestaan kartoitti laajasti 15–84 -vuotiaiden suomalaisten ajatuksia tulevaisuudesta.¹²

9 Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelma 2024–2027, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-977-6>

10 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-121-6>

11 <https://tietoanuurista.fi/nuorisobarometri/>

12 <https://www.sitra.fi/julkaisut/tulevaisuusbarometri-2025/>

Konfliktinehkäisy, rauhanvälitys ja kestävän kehityksen edistäminen ovat Suomen ulko- ja kehityspolitiikan pitkäaikaisia painopistealueita. Suomi on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen ja Agenda 2030:n globaalin toimeenpanon vauhdittamiseen. Rauhan, vakauden, demokratian ja kehityksen tukeminen on tärkeää kehittyvien maiden väestön hyvinvoinnin ja elinolosuhteiden kannalta, mutta se myös lisää Euroopan ja Suomen turvallisuutta. Suomi edistää ulkopolitiikassaan monitoimija-yhteistyötä valtioiden, liike-elämän, kansalaisjärjestöjen ja yksityisten rahoittajien kesken, samoin kuin sukupolvien välistä dialogia ja nuorten osallistumismahdollisuuksia. Suomen kehitysyhteistyöllä vahvistetaan kestävän yhteiskunnallisen kehityksen edellytyksiä, joita ovat toimiva demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeudet ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta. Kansalaisjärjestöjen työ on tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Kuva 4. Ulkoministeriö on vuodesta 2014 järjestänyt yhdessä CMI:n, Lähetysseuran ja Kirkon ulkomaanavun kanssa National Dialogues -konferensseja, jotka tuovat yhteen rauhanvälityksen ammattilaisia poliitikoista ja kansainvälisistä asiantuntijoista paikallistason dialogin edistäjiin. Kuva 11.–12.6.2024 järjestetystä kuudennesta NDC-konferenssista, jossa nuorten roolia rauhanprosesseissa käsittelevään paneeliin osallistuivat ulkoministeri Elina Valtonen, YK:n nuorisotoimiston apulaispääsihteeri Felipe Paullier, Etelä-Afrikan ulkoministeriön osastopäällikkö Zane Dangor ja Suomen 2250-verkoston puheenjohtaja Pauliina Pättikangas. Paneelin moderoi Itä-Afrikan 2250-verkoston Bilal Hussein. Kuva: CMI/Maria Santto

Rauhanprosesseissa Suomi painottaa inklusiivista lähestymistapaa ja korostaa naisten ja nuorten omistajuuden, osallisuuden ja toimijuuden merkitystä. Suomi tarjoaa nuorille rauhanvälittäjille koulutusta ja verkostoja tukeakseen heidän mahdollisuuksiaan toimia osana kansainvälistä rauhanvälitystyötä. Suomalaiset kansalaisjärjestöt ja verkostot tekevät laajalti työtä, joka edistää päätöslauselman 2250 toimeenpanoa ja vahvistaa nuorten osallistumista, suojelua ja konfliktien ennaltaehkäisyä niin Suomessa kuin haurailta ja kriisialueilla.

Suomen YK-nuorisodelegaattiohjelma on toiminut vuodesta 1997 lähtien, ja Suomen ilmastodelegaatti on valittu vuodesta 2011 alkaen. Nuorisodelegaattitoimintaa laajennettiin 2010-luvulla Suomen EU-, Unesco-, luonto- ja työelämädelegaatteihin.

Kuva 5. Suomen YK-nuorisodelegaattiohjelma on toiminut vuodesta 1997 lähtien. Kuva: Suomen pysyvä edustusto YK:ssa

3 Suomen kansallinen 2250-toimintaohjelma

Suomen uudistetun Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman tavoitteena on jatkaa ja vahvistaa työtä 2250-agendan toimeenpanemiseksi ja tuoda toimijoita yhteen. Ensimmäinen toimintaohjelma suunniteltiin ja kirjoitettiin yhteistyössä suomalaisten nuorten kanssa, ja uudistetun ohjelman tavoite on kunnioittaa tätä työtä. Nuorten omistajuus on edelleen keskeisin painopiste. Kukin toimija osallistuu työhön omien vahvuuksiensa, resurssiensa ja painopisteidensä näkökulmasta.

Toimintaohjelman uudistamista on käsitelty ulkoministeriön koordinoimassa Nuoret, rauha ja turvallisuus -seurantaryhmässä. Työn tueksi on kuultu noin 320 suomalaista nuorta, minkä lisäksi on hyödynnetty tuoretta, nuoria koskevaa tutkimustietoa. Uudistustyöhön on kutsuttu mukaan kaikki Nuoret, rauha ja turvallisuus -työtä Suomessa tekevät tahot. Mukana on ollut ministeriöitä, kansalaisjärjestöjä, nuorten ja järjestöjen 2250-verkosto ja nuorisotalon toimijoita edustava Nuorisotalo.

Keskeisenä osana ohjelman toimeenpanoa on jatkossakin seuranta, josta vastaa tehtävään nimetty ministeriöiden, tutkimuslaitosten, nuorisojärjestöjen ja muista kansalaisyhteiskunnan edustajista koostuva seurantaryhmä. Toimeenpanossa ja seurannassa on tärkeää mahdollistaa myös järjestöihin kuulumattomien nuorten osallistuminen.

Toimintaohjelman keskiössä on nuorten osallistuminen konfliktinehkäisyyn, rauhanprosesseihin, rauhanomaisten yhteiskuntien rakentamiseen sekä Suomen maanpuolustustyöhön. Kansallisella tasolla pääasiallisia tavoitteita ovat nuorten osallistumismahdollisuuksien laajentaminen sekä nuorten turvallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen. Konfliktimaissa taas keskeistä on nuorten osallisuus rauhanprosesseissa ja rauhanrakentamisessa sekä hyvän elämän mahdollistaminen.

Toimintaohjelman painopisteet jakautuvat päätöslauselman 2250 viiden pilarin mukaisesti: (i) osallistuminen, (ii) suojele, (iii) ennaltaehkäisy, (iv) aseistariisunta, kotoutuminen ja integroituminen takaisin yhteiskuntaan sekä (v) kumppanuudet. Läpileikkaavana teemana toimii moniperustaisen syrjinnän ehkäisy ja yhdenvertaisuuden edistäminen.

Tässä osiossa esitellään läpileikkaava teema, sekä sen jälkeen tavoitteet, toimet ja vastuutahot, jotka ovat vastuussa toimien toteuttamisesta. Tavoitteet on lisätty toimintaohjelman viiden painopisteen alle. Toimintaohjelman valmistelussa on varmistettu, että sen tavoitteet ja toimet sisältävät sekä valtioneuvoston, että kansalaisyhteiskunnan, erityisesti nuorisojärjestöjen, nuorten ja tutkimuslaitosten näkökulmasta vaikuttavia ja hyväksi koettuja toimia edistää nuorten osallisuutta kokonaisvaltaisesti rauhaa ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä.

Nuorten kuulemiset toimintaohjelman valmistelussa:

Osana uuden toimintaohjelman valmistelua kuultiin nuorten ajatuksia rauhasta, turvallisuudesta ja rauhantyöstä. Nuorisola ry. koordinoi kuulemiset syksyllä 2024 ja ne suunniteltiin yhdessä ulkoministeriön ja 2250-verkoston kanssa. Konsultaatioita järjestivät Nuorisovaltuustojen liitto, Suomen NMKY:n liitto, Itä-Afrikan nuorten rauhanverkosto sekä Nuoret, rauha ja turvallisuus -verkosto, jotka tavoittavat nuoria monipuolisesti eri taustoista ja joilla on asiantuntemusta rauhan ja turvallisuuden teemoista. Tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 20 ja niihin osallistui noin 140 nuorta.

Nuoria kuultiin myös syksyllä 2024 verkkokyselyn kautta. Kyselyyn vastasi 177 nuorta 44 eri kunnasta. Kyselyssä käsiteltiin nuorten ajatuksia rauhasta ja turvallisuudesta, turvallisuustilanteen kehityksestä ja omista vaikutusmahdollisuuksistaan päätöksentekoon.

Kuulemisissa nousseista huomioista voidaan päätellä, että nuoret käsittävät rauhan ja turvallisuuden teemat hyvin laajasti. Nuoret liittyvät näihin teemoihin ns. perinteisen turvallisuuskäsityksen lisäksi laajasti erilaisia arkielämään ja hyvinvointivaltioon liittyviä, ja sitä kautta nuorten turvallisuudentunteeseen vaikuttavia teemoja, kuten työllisyys-, koulutus- ja sosiaalipolitiikan. Nuoret korostavat myös omaa toimijuuttaan ja rooliaan osana kestävästä rauhaa ja turvallisuutta ja toivovat laajempia ja konkreettisempia vaikuttamismahdollisuuksia päätöksenteon kaikille tasoille. Kuulemisten perusteella nuoret ja nuorisojärjestöt nähdään tärkeinä kumppaneina onnistuneessa rauhantyössä. Esille nousi myös moniäänisen yhteiskunnan tukeminen esimerkiksi ehkäisemällä syrjäytymistä ja rasismia ja tukemalla tasa-arvoa. Nuoret toivat myös esille niitä moninaisia yhteyksiä, joita tasa-arvoisella ja moniäänisellä yhteiskunnalla on rauhaan, turvallisuuteen ja onnistuneeseen rauhantyöhön.

3.1 Läpileikkaava teema: moniperustaisen syrjinnän ehkäisy ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Toimintaohjelmassa korostetaan kaikkien nuorten yhtäläistä oikeutta osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja taloudelliseen toimintaan. Toimeenpanossa onkin tärkeää puuttua rakenteellisen syrjinnän vaikutuksiin, jotta nuoret eivät jää päätöksenteon ulkopuolelle. Vastaavasti on edistettävä kannustavaa ilmapiiriä nuorten osallistumiselle ja luotava rakenteita sen mahdollistamiseksi.

Nuorten yhdenvertainen osallistuminen ja moniperustaisen syrjinnän ehkäisy on sisällytetty toimintaohjelman tavoitteisiin läpileikkaavasti. Moniperustaisen syrjinnän tunnistamiseksi toimissa kiinnitetään huomiota yksilöiden risteäviin eroihin ja niiden keskinäiseen suhteeseen. Risteäviä eroja ovat esimerkiksi sukupuoli, yhteiskuntaluokka, ikä, etninen tausta, toimintakyky ja seksuaalinen suuntautuminen.¹³ Niitä ovat myös uskonto, koulutustausta sekä yhteiskunnallinen asema. Kaikki nämä voivat vaikuttaa yksilön identiteettiin, yhteiskunnalliseen valta-asemaan ja osallistumismahdollisuuksiin. Yhdessä nämä eri ulottuvuudet vaikuttavat myös sosiaalisiin etuoikeuksiin ja syrjintään. Lisäksi niillä on vaikutusta siihen, miten nuoret osallistuvat rauhanprosesseihin ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Etniset ja uskonnolliset vähemmistöt kohtaavat globaalisti suuria haasteita yhdenvertaisen osallistumisen ja vaikuttamisen suhteen. Haavoittuvassa asemassa ovat usein myös alkuperäiskansaan tai kieli- tai kulttuurivähemmistöön kuuluvat nuoret, Suomessa esimerkiksi saamelaiset ja romanit. Euroopan neuvoston ja YK:n ihmisoikeussopimusten valvontaelimet ovat nostaneet esiin tarpeen edistää saamelaisten itsemääräämisoikeutta ja yhdenvertaisuutta. Saamelaiskäräjien alaisen nuorisoneuvoston tehtävänä on edistää saamelaisnuorten kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia. Myös romaneihin kohdistuu syrjintää, josta Suomi on saanut moitteita kansainvälisiltä, ihmisoikeuksia valvovilta elimiltä. Myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Yhdistettynä vähemmistö-pohjainen etninen tausta ja kuuluminen seksuaalivähemmistöön voivat kasvattaa nuorten turvattomuuden tunnetta ja syrjäytymisen riskiä moninkertaisesti. Vammaisten henkilöiden osalta esimerkiksi koulutuksen taso, yksilön kokemus väkivaltasta sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksien toteutuminen vaihtelevat suuresti vammasta riippuen.

13 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tasa-arvosanasto.

Siitä huolimatta, että jotkut vähemmistöt kokevat enemmän syrjintää, halutaan välttää yksinkertaistusta, jossa jokin ryhmä tai yksilö on yksilotteisesti haavoittuvainen. Usein yksilöön kohdistuu moniperusteista syrjintää, ja esimerkiksi etniseen vähemmistöön kuuluvan naisen asema saattaa olla valtaväestöön kuuluvaa naista heikompi.

Kuva 6. Vammaisten nuorten osallistumista arjen mielekkääseen toimintaan Suomen setlementtiliikkeessä. Toiminnassa painottuu yhteisöllisyys, yhdenvertaisuus ja osallisuus. Kuva: Minna Jerrman

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuoli on ollut vahvistuva teema rauhanprosesseissa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 Naiset, rauha ja turvallisuus hyväksymisestä lähtien. Nuorten rauhaa ja turvallisuutta edistävä työ ottaa usein huomioon sukupuolen ja pyrkii aktiivisesti lisäämään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan päätöslauselmissa 2419 ja 2535 huomioidaan nuorten naisten asema.

Eri sukupuolta edustavien nuorten poliittinen ja taloudellinen osallistuminen, aktiivisuus ja osallistumismahdollisuudet vaihtelevat globaalisti eri maissa. Nuorten naisten poliittinen osallistuminen on vähäistä kansainvälisesti, mutta Suomessa

nuoret naiset ovat poliittisesti nuoria miehiä aktiivisempia.¹⁴ Suomessa vihan ja väkivallan uhka kohdistuu erityisesti nuoriin naisiin sekä etnisiin vähemmistöihin kuuluviin. Lisäksi syrjäytyminen koskettaa erityisesti poikia ja miehiä.¹⁵ Monet nuoret ovat suuressa syrjäytymisvaarassa, ja koulupudokkaiden tilanteeseen on reagoitava varhaisessa vaiheessa. Poikien kapeat, perinteiseen kovuuteen kannustavat roolimallit ovat kohtuuttomia poikien itsensä kannalta. Ne myös hidastavat tasa-arvon edistämistä yhteiskunnassa.

Nuoret naiset ja tytöt kokevat epätasa-arvoa ja väkivaltaa sekä kansainvälisesti että Suomessa. Erityisesti seksuaaliväkivalta ja häirintä sekä vihapuhe uhkaavat nuorten naisten ja tyttöjen turvallisuutta. THL:n kouluterveyskyselyn mukaan tytöt kokevat seksuaalista häirintää huomattavasti poikia enemmän. Sateenkaarinuoret kokevat häirintää kaikista eniten. Seksuaalinen häirintä ja vihapuhe verkossa on lisääntynyt viime vuosina. Kansainvälisestikin naisten oikeuksissa on viime vuosina tapahtunut huomattavaa negatiivista kehitystä ja naisiin kohdistuva viha on lisääntynyt.¹⁶

Moniperustaista syrjintää ehkäistään toimintaohjelmassa osallistamalla yhdenvertaisesti erilaisia nuoria ja nuorisjärjestöjä kaikissa painopisteissä sekä tarjoamalla heille mahdollisuus osallistua toimintaohjelman seurantaan ja arviointiin. Samalla tavoitteena on ehkäistä haitallisten stereotyyppien vahvistumista. Toimintaohjelman vastuutahoilta edellytetään yhdenvertaisuuden edistämistä. Vastuutahojen tulee toiminnan suunnittelussa ja resursoinnissa kiinnittää huomiota esteettömyyteen ja saavutettavuuteen ja niiden on huomioitava, että osa nuorista tarvitsee enemmän tukea osallistuakseen merkityksellisesti päätöksentekoon.

14 <https://stat.fi/julkaisu/cl8mvt1xt143o0cvzel1m7esx>.

15 Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024–2027, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8669-5>.

16 <https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2025/03/one-in-four-countries-report-backlash-on-womens-rights-in-2024>

3.2 Painopiste 1: Osallistuminen

Suomen 2250-toiminnan keskeinen tavoite on lisätä nuorten osallistumismahdollisuuksia päätöksenteon kaikilla tasoilla konfliktien ennaltaehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi sekä kestävän rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi. Tämä lisää nuorten luottamusta omaan tulevaisuuteensa ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja instituutioiden toimivuuteen. Omista vaikuttamismahdollisuuksista kumpuava kokemus kuulumisesta yhteiskuntaan auttaa myös ennaltaehkäisemään syrjäytymistä, radikalisaatiota ja ääriajattelua. Nuorten osallistumisessa julkiseen keskusteluun on tapahtunut Suomessa edistystä. Esimerkiksi nuorten äänestysaktiivisuus on ollut kasvussa.¹⁷ Merkityksellinen osallistuminen¹⁸ erityisesti rauhaan ja turvallisuuden liittyvissä kysymyksissä on kuitenkin edelleen haaste niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

Nykyinen turvallisuustilanne edellyttää, että nuorten osallistuminen käsitetään käytännön toimintana osana kansallista varautumista. Koska Suomen kansalaisella on velvollisuus osallistua maanpuolustamiseen, tulee jokaiselle nuorelle tarjota mahdollisuus osallistua tavalla, joka vahvistaa maanpuolustustahtoa, yhteiskunnan huoltovarmuutta ja koko kansakunnan kriisinkestävyyttä. Nuorten tulee saada tosiasialliset mahdollisuudet osallistua oman maansa puolustamiseen, yhteiskunnan turvallisuuteen, kansainvälisiin rauhanturvaamistehtäviin ja työhön rauhan edistämiseksi.

17 Äänestysaktiivisuus Suomessa oli kevään 2023 eduskuntavaaleissa 18–24-vuotiaiden ikäryhmässä 58 % eli 11 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. <https://nuorisola.fi/18-24-vuotiaiden-aanestysaktiivisuus-nousi-jalleen-eduskuntavaaleissa-2023/>.

18 Merkityksellinen osallistuminen määritellään toimintaohjelmassa nuorille itselleen ja laajemmin yhteiskunnalle merkityksellisenä osallistumisena, jossa nuorten osallistumisella on konkreettisia vaikutuksia yhteiskuntaan.

Kuva 7. Suomen toista Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelmaa valmisteltiin nuorten ja viranomaisten yhteistyönä. Kuva ulkoministeriössä 13.3.2025 pidetystä validointitilaisuudesta. Kuva: Ulkoministeriö

Merkityksellinen osallistuminen edellyttää, että kaikilla nuorilla on mahdollisuus osallistua paitsi heitä koskevien päätösten tekoon, myös niiden suunnitteluun, toimeenpanoon ja seurantaan. Osallistumisen tulee olla turvallista ja saavutettavaa kaikille nuorille, ja toimintatapoja on kehitettävä eritaustaisten nuorten tavoittamiseksi. Toimintaohjelmassa nuorten osallistumisen nähdään toimivan kahdella, toisiinsa vaikuttavalla tasolla. Nämä ovat vaikuttaminen ja osallistuminen demokraattiseen päätöksentekoon sekä vapaamuotoinen vaikuttaminen esimerkiksi sosiaalisen median ja mielenosoitusten kautta. Tavoitteena on taata nuorten oikeus turvalliseen osallistumiseen molemmilla tasoilla ilman pelkoa häirinnästä tai väkivallasta. Nuorten osallistumismahdollisuudet on turvattava myös poikkeustilanteissa. Tasa-arvoisen osallistumisen takaamiseksi ja hallituksen tasa-arvo-ohjelman mukaisesti selvitetään miehiin ja poikiin kohdistuvia tasa-arvo-ongelmia sekä niiden yhteyttä nuorten miesten syrjäytymiseen.

Yhteistyö nuorten ja nuorisojärjestöjen kanssa, myönteiset esimerkit, nuorten kapasiteetin ja sisäisen kansalaispätevyyden – eli tuntemuksen siitä, kuinka hyvin kansalainen kokee itse ymmärtävänsä politiikkaa, kykenevänsä vaikuttamaan päätöksentekoon ja osallistumaan yhteiskunnassa – vahvistaminen sekä nuorten tukeminen ja mentorointi lisäävät heidän osallistumishalukkuuttaan ja osallistumisensa vaikuttavuutta.

Huomiota tulee kiinnittää maahanmuuttaja- ja pakolaistaustaisten sekä vähemmistöihin kuuluvien nuorten aktiiviseen toimijuuteen, mukaan lukien saamelaisiin sekä kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluviin nuoriin. Nuoret luovat uutta vaikuttamisen kulttuuria esimerkiksi sosiaalisen median, urheilun ja taiteen aloilla. On etsittävä uusia ja innovatiivisia vaikuttamisen ja osallistumisen tapoja sekä tunnistettava se osaaminen ja hyvät käytännöt, joita nuorisotyön ammattilaiset ja nuorisojärjestöt ovat jo kehittäneet.

Vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien esteettömyydessä ja saavutettavuudessa on huomioitava erilaisista taustoista tulevien nuorten tarpeet. Kielenkäytön tulee olla kaikille nuorille helposti lähestyttävää ja ymmärrettävää, ja vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien turvallisuus on taattava, esimerkiksi ehkäisemällä verkossa tapahtuvaa häirintää ja sukupuolittunutta väkivaltaa.

Suomi kiinnittää erityistä huomiota rauhanprosessien inklusiivisuuteen ja paikalliseen omistajuuteen. Suomi pyrkii edistämään paikallistason nuorten roolia ja merkityksellistä osallistumista konfliktien ennaltaehkäisyssä ja ratkaisussa sekä konfliktien jälkeisissä tilanteissa. Tutkimusten mukaan laaja, myös nuoret mukaan ottava osallistaminen on ensisijaisen tärkeää rauhanprosessien tuloksellisuuden ja kestävyyden kannalta. Suomi lisää tietoisuutta nuorten myönteisestä roolista rauhanprosesseissa ja vahvistaa nuorten rauhanvälittäjien ja -rakentajien kapasiteettia. Lisäksi edistetään paikallisten nuorten osallistamista rauhanprosesseihin. Viranomaisten yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa on vahvistettava nuorten roolin edistämiseksi.

Nuorten myönteinen rooli ja näkökulmat tulee ottaa huomioon rauhanrakennuksessa, humanitaarisessa työssä ja kehitysyhteistyössä, samoin kuin näiden saumattomaan yhteensovittamiseen pyrkivän kolmoisneksuksen toimeenpanossa.¹⁹ 2250-teema tulee nostaa läpileikkaavasti myös kriisinhallintaan, ja nuorten osallisuutta näissä toimissa tulee tukea.

19 Kolmoisneksus-lähestymistavan tavoitteena on vahvistaa kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhanrakentamisen yhteistoimintaa ja parantaa niiden johdonmukaisuutta, täydentävyyttä ja tuloksellisuutta. Ulkoministeriön ohje: Kolmoisneksus ja yhteistyö hauraiden valtioiden ja alueiden kanssa.

Nuoret, rauha ja turvallisuus -verkosto Suomessa

Suomen Nuoret, rauha ja turvallisuus -verkosto perustettiin vuonna 2016, vain vuosi YK:n 2250 -päätöslauseلمان hyväksymisen jälkeen. Verkostolla oli merkittävä rooli prosessissa, jonka tuloksena kansallinen toimintaohjelma julkaistiin vuonna 2021. Tämän jälkeen verkosto on edistänyt aktiivisesti kansallisen toimintaohjelman ja päätöslauseلمان toimeenpanoa Suomessa. Verkosto on kaikille rauhan ja turvallisuuden kysymyksistä kiinnostuneille avoin ryhmä. Sen tavoitteena on vahvistaa nuorten tekemää rauhantyötä kotimaassa ja ulkomailla. Verkoston jäseninä on merkittävä määrä suomalaisia rauhantyötä tekeviä organisaatioita sekä vapaaehtoisia yksityishenkilöitä. Verkostoa johtaa nuorista luottamushenkilöistä koostettu ohjausryhmä ja sen toimintaa koordinoivat vuonna 2025 Nuorisola ja Suomen YK-nuoret. Verkosto tapaa päättäjiä, järjestää tapahtumia, tekee asiantuntijavierailuja sekä viestii 2250-agendan tärkeydestä.

Verkoston jäsenet toimivat asiantuntijoina eri yhteyksissä. Verkosto edistää Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda myös kansainvälisesti. Verkoston yhteistyötahoja ovat mm. YK:n nuorisotoimisto, EU, NATO, Etyj, ja kahdenväliset kumppanit eri maissa. Vuonna 2023 perustettu *Nordic Coalition on Youth, Peace and Security* lisää pohjoismaiden välistä Nuoret, rauha ja turvallisuus -yhteistyötä.

TAVOITE 1: Nuorten osallistumismahdollisuudet päätöksentekoon ovat lisääntyneet ja nuorten merkityksellinen osallistuminen rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä on vahvistunut.

Alatavoite 1: Nuorten merkitykselliseen osallistumiseen liittyviä esteitä on tunnistettu ja niitä on poistettu

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi tarjoaa koulutusta nuorten osallistamisesta rauhan ja turvallisuuden kysymysten parissa työskenteleville	UM, SM, PLM, CMC
Suomi ehkäisee nuorten syrjäytymistä, sekä selvittää nuoriin kohdistuvia tasa-arvo-ongelmia. Erityistä huomiota kiinnitetään poikiin kohdistuvien tasa-arvo-ongelmien ja nuorten miesten syrjäytymisen yhteyteen	STM, OKM, TEM, SM, kansalaisjärjestöt
Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi tukee tutkimus- ja selvitystyötä, joka lisää tietoa ja ymmärrystä niistä tekijöistä, jotka edesauttavat nuorten osallisuutta ja toiminnan vaikuttavuutta rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä	UM
Suomi vahvistaa viranomaisten kapasiteettia järjestämällä yhteistyössä järjestökumppaneiden kanssa koulutuksia 2250-tematiikasta	UM, kansalaisjärjestöt
Suomi lisää eritaustaisten nuorten tietoisuutta nuorten osallistumismahdollisuuksista ja pyrkii omilla toimillaan vahvistamaan nuorten kapasiteettia osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, kiinnittäen erityishuomiota naisiin ja tyttöihin kansainvälisellä tasolla	Kaikki
Suomi kiinnittää erityistä huomiota nuorten, ml. vammaisten, osallistumisen esteettömyyteen, saavutettavuuteen, turvallisuuteen ja inklusiivisuuteen	kaikki

Alatavoite 2: Nuorten merkityksellistä osallistumista rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä on edistetty

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi tukee eritaustaisten nuorisoedustajien, ml. saamelaisnuorten, osallistumista keskeisiin kokouksiin sekä niiden suunnitteluun osana kokousdelegaatiota	Kaikki vastuuministeriöt, kansalaisjärjestöt
Suomi kehittää nuorisodelegaattiohjelmien edustavuutta ja osallisuutta	UM, YM, kansalaisjärjestöt
Suomi tukee nuorten osallistumista kansainvälisten järjestöjen nuorille suunnattuihin tehtäviin (esim. JPO, UNV, EU:n siviilikriisinhallintaoperaatiot)	UM, SM, CMC
Suomi luo matalan kynnyksen reittejä nuorille, jotka eivät suorita varusmiespalvelusta, mutta haluavat osallistua kansalliseen kriisivalmiuteen sekä lisää tietoisuutta vapaaehtoisen maanpuolustuksen osallistumismahdollisuuksista nuorille, jotka eivät suorita varusmiespalvelusta	PLM
Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi tukee nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoprosesseihin esimerkiksi kehittämällä osallistumisen rakenteita ja kanavia sekä vahvistamalla viranomaisten osaamista nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta	STM, OKM, TEM, SM, OM, UM kansalaisjärjestöt
Suomi lisää tietoisuutta nuorten osallistumisen myönteisistä vaikutuksista rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä	UM, OKM, STM, YM, SM, PLM, kansalaisjärjestöt
Suomi edistää 2250-näkökulmaa sekä nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kansainvälisten sopimusten, päätöslauseلمien ja sitoumuksien valmistelu-, neuvottelu-, täytäntöönpano- ja seurantavaiheissa	UM
Suomi tukee nuorten osallisuutta rauhantyöhön ja rauhantyötä tekeviä nuorisojärjestöjä sekä rauhanverkostoja yhteiskunnan eri tasoilla, ml paikallistasolla	UM, kansalaisjärjestöt

Alatavoite 3: Tietoisuus nuorten myönteisestä roolista ja nuorten määrä rauhanprosesseissa, rauhanvälityksessä, siirtymäprosesseissa sekä rauhanturvaamisessa on kansainvälisellä tasolla lisääntynyt

Toimet

Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi vahvistaa nuorten rauhanrakentajien kapasiteettia koulutuksella ja sukupolvet ylittävällä mentoroinnilla	UM, kansalaisjärjestöt
Suomi lisää nuorten koulutusta ja tietoisuutta osallistumismahdollisuuksista YK:n, EU:n ja Naton alaisiin sotilaallisiin ja siviilikriisinhallintaoperaatioihin	UM, PLM, SM, CMC
Kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää nuorten keskinäistä sekä sukupolvien välistä rauhandialogia ja kokemusten jakamista	UM, kansalaisjärjestöt
Suomi järjestää koulutusta viranomaisille ja muille toimijoille nuorten näkökulmien sisällyttämisestä rauhanprosessien eri vaiheisiin	UM
Suomi pyrkii rauhanvälityshankkeita arvioidessaan huomioimaan hankkeiden 2250-ulottuvuuden ja kiinnittää kokonaisharkinnassa erityistä huomiota hankkeisiin, jotka edistävät päätöslauselman 2250 mukaisia tavoitteita	UM

Alatavoite 4: 2250-näkökulma kehitysyhteistyössä, humanitaarisessa avustustoiminnassa ja rauhan rakentamisessa on vahvistunut

Toimet

Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää 2250-näkökulman sisällyttämistä kriisinhallintaoperaatioiden ja missioiden mandaatteihin	UM, PLM, SM, CMC
Suomi edistää 2250-näkökulman sisällyttämistä kriisinhallintakoulutukseen ja harjoituksiin sekä niitä käsitteleviin kansainvälisiin keskusteluihin	UM, SM, CMC, PLM, PE, FINCENT
Suomi tukee hankkeita, joissa suomalaiset nuoret voivat vahvistaa turvallisuutta ja yhteiskuntarauhaa kehittyvissä maissa osana Suomen ulkopoliittista linjaa	UM, kansalaisjärjestöt
Suomi lisää nuorten osaamista rauhan rakentamisen, kriisinhallinnan, humanitaarisen toiminnan, kestävän kehityksen ja huoltovarmuuden teemoista	Kaikki
Suomi kiinnittää erityistä huomiota vammaisten henkilöiden asemaan sekä naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin kriiseissä ja hätätilanteissa	UM, kansalaisjärjestöt
Suomi kiinnittää huomiota 2250-näkökulmaan kehitysyhteistyössä ja rauhanrakentamisessa	UM, kansalaisjärjestöt

3.3 Painopiste 2: Ennaltaehkäisy

Ennaltaehkäisemällä konflikteja ja väkivaltaa säästetään erityisesti ihmishenkiä, mutta myös tärkeitä resursseja. Huomiota tulisi suunnata väkivallan ja konfliktien taustalla oleviin rakenteellisiin tekijöihin, kuten köyhyyteen ja eriarvoisuuteen, epäoikeudenmukaisuuteen ja ihmisoikeusloukkauksiin vahvistamalla kestävästä kehityksestä ja instituutioiden osallistavuutta²⁰.

Suomen turvallisuus rakentuu vakaalle yhteiskunnalle, jossa nuoret eivät jää ulkopuolelle, vaan ovat osa yhteiskuntaa. Nuorten osallisuus syrjäytymisen, väkivallan ja turvattomuuden torjunnassa on keskeistä. Ennaltaehkäisyn painopiste on suunnattava konkreettisiin toimiin, jotka estävät syrjäytymistä, vahvistavat nuorten henkistä kestävyttä sekä torjuvat väkivaltaista käyttäytymistä ja rikollisuutta.

Kuva 8. Monipuoluedialogia suomalaisten ja kosovolaisten nuorten välillä osana Demo Finlandin ja Prishtina Institute for Political Studiesien (PIPS) hankesuunnittelua, jonka pohjalta käynnistettiin nuorten poliittista osallistumista Kosovossa tukeva hanke.
Kuva: PIPS

20 YK ja Maailmanpankki, Pathways for Peace: Inclusive Approaches to Preventing Violent Conflict. <https://www.worldbank.org/en/topic/fragilityconflictviolence/publication/pathways-for-peace-inclusive-approaches-to-preventing-violent-conflict>

Nuorten syrjäytyminen on merkittävä yhteiskunnallinen ja turvallisuuskysymys kansallisesti ja globaalisti. Köyhyys, näköalattomuus sekä koulutuksen ja toimeentulomahdollisuuksien puute altistavat konflikteille ja väkivaltaiselle radikalisoitumiselle. Laadukas koulutus ja taloudellinen voimaannuttaminen ovat keskeisiä syrjäytymisen, radikalisaation ja rikollisuuden ehkäisyssä. Samalla se tarjoaa nuorille mahdollisuuksia edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä yhdenvertaista, monikulttuurista ja eri uskontojen ja poliittisten kantojen välistä vuoropuhelua.

Globaalisti tyttöjen ja naisten kouluttautumismahdollisuudet ovat poikia ja miehiä heikkomat. Suomessa miehet keskeyttävät opintonsa useammin kuin naiset. Suomessa koulutuksen periytyvyys väheni vuosikymmenien ajan, mutta hyvä kehitys on viime vuosina pysähtynyt. Nuorten mahdollisuuksia kaventaa myös työelämän eriytyminen edelleen miesten ja naisten aloihin. Koulutusvalintojen eriytymistä pyritään purkamaan myös kansallisen LUMA(TE) 2030 -strategian toimeenpanon kautta.

Laadukas koulutus on yksi Suomen kehityspolitiikan painopisteistä. Suomi keskittyy omien vahvuusalueidensa ja kehittyvien maiden tarpeiden mukaisesti erityisesti tyttöjen koulutukseen, opettajankoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen sekä vammaisten henkilöiden koulutukseen. Kouluruokailu ja digitaalinen oppiminen ovat tärkeä osa Suomen koulutusalan työtä.

Myös nuorten taloudellinen voimaannuttaminen vaatii erityistä huomiota. Nuorille, niin kotimaassa kuin hauraissa olosuhteissa, tulee tarjota mahdollisuuksia tukemalla ammatillista koulutusta, työllistymismahdollisuuksia, yrittäjyyttä sekä siirtymistä koulusta työelämään. Vahvat talous- ja kansalaistaidot tukevat nuorten itsenäistymistä. Ennaltaehkäisevänä toimenä on tarpeen myös tukea nuorten kriisinkestävyttä laajemmin.

Nuorten potentiaali terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä on tunnistettu paremmin viime vuosina. YK:n pääsihteerin toimintaohjelma väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisemiseksi sekä YK:n yleiskokouksen päätöslauselma globaalista terrorismin vastaisesta strategiasta 77/298 korostavat kokonaisvaltaista lähestymistapaa näihin turvallisuusuhkiin, ja huomioi nuorten potentiaalın rauhanrakentajina.²¹ Suomen kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelman 2024–2027²² aktiivinen toimeenpano on osa Suomen 2250-työtä. Siinä hyödynnetään eritaustaisten

21 <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n23/189/01/pdf/n2318901.pdf>

22 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-977-6>

nuorten osaamista ja ymmärrystä ja osallistetaan heitä ennaltaehkäisytyössä kaikilla tasoilla. EU:n varautumisunionin strategia huomioi myös nuoret erityisenä ryhmänä osana koko yhteiskunnan kollektiivista varautumista.

Suomessa nuorten turvallisuushaasteita ovat erityisesti kouluväkivalta ja -kiusaaminen, sekä syrjintä ja syrjäytyminen. Turvattomuutta aiheuttavat myös esimerkiksi taloudellinen epävarmuus, työttömyys tai pätkätyöt sekä riippuvuus vanhemmista tai valtion tukijärjestelmistä. Lisäksi mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat yleisiä nuorten terveyshaittojen, syrjäytymisen ja pitkäaikaisen työkyvyttömyyden aiheuttajia. Itsemurha on Suomessa yleinen kuolinsyy nuorilla, erityisesti miehillä.²³

Kiusaamista ja fyysistä uhkaa kohdistuu eniten ensimmäisen polven ulkomaalaistaustaisiin nuoriin, vammaisiin henkilöihin sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluviin nuoriin.²⁴ Väkivaltaa ja kiusaamista tapahtuu sekä koulussa, internetissä että harrastuksissa. Nuoria tulee myös suojella kotona tapahtuvalta väkivallalta. Näissä ongelmissa varhainen puuttuminen on erityisen tärkeää. Suomi edistää koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä sekä turvallisten aikuisten läsnäoloa kouluissa. Kiusaamisen uhriksi joutuneen oppilaan oikeusturvaa sekä mahdollisuutta jatkaa omassa koulussaan vahvistetaan. Nuoria suojeleva pakkoavioliitot kieltävä laki ja tyttöjen sukupuolielinten silpomisen kieltävät lait hyväksyttiin vuonna 2024.

Nuoret kokevat fyysistä väkivaltaa vanhempia ikäryhmiä enemmän. Suomessa nuoret miehet ovat tilastoissa yliedustettuina niin väkivallan tekijöinä kuin uhreina.²⁵ Väkivallan uhka nousi esiin myös nuorille toteutetussa rauhan ja rauhantyyden kyselyssä nuorten turvallisuuden tunnetta heikentävänä asiana.²⁶ Viime vuosina tilastoissa on havaittu jonkin verran huolestuttavaa nousua väkivallan lisääntymisessä alaikäisten keskuudessa. On tärkeää, että nuorten pahoinvoinnin juurisyihin paneudutaan ja ratkaisuja etsitään monipuolisesti. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi on laatinut laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, hyvinvointivajeen ja mielenterveyden ongelmien paikkaamiseksi. Suomi panostaa ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, kuten etsivään nuorisotyöhön ja nuorten

23 Kansallisen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelman tavoite- ja toimenpidesuunnitelma vuosille 2018–2025.

24 Eid, Mona & Castaneda, Anu (2023). Ulkomaalaistaustaisten nuorten hyvinvointi tutkimusten ja tilastojen valossa. THL. Valtion nuorisoneuvoston julkaisu 73.

25 <https://rikoksentorjunta.fi/naisiin-ja-miehiin-kohdistuva-vakivalta>

26 Nuorisola ry: Ei rauhaa ilman nuoria – Suomalaisten ja Suomessa asuvien nuorten näkemyksiä rauhasta, turvallisuudesta ja rauhantyyden, 2025.

työpajoihin sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen molemmilla kansalliskielillä ja saamen kielillä. Erityisesti kiinnitetään huomiota eri syistä haavoittuvimmissa asemissa oleviin nuoriin. Moniammatillista työtä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi vahvistetaan.

Nuorten väkivalta on kasvava ongelma. Suurin osa nuorista Suomessa ei tee rikoksia mutta alle 15-vuotiaiden rikokset, erityisesti väkivaltarikokset, ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina. Katujengien muodostumisen kaltaisiin uhkakuviiin on tärkeä puuttua ajoissa. Poliisin ja sosiaaliviranomaisten yhteistyötä on tiivistettävä entisestään. Erityisesti nuorten väkivaltaisuuden ja turvattomuuden tunteeseen on suhtauduttava vakavasti. Nuorten oma asiantuntemus aiheesta tulee tunnistaa ja sitä tulee hyödyntää väkivallan kitkemisessä. Valmistella olevassa sisäisen turvallisuuden selonteossa huomioidaan tarve moniammatilliseen otteeseen, jotta nuorten ajautumista rikolliseen toimintaan tai katujengeihin voidaan ennaltaehkäistä. Lisäksi valtioneuvosto ja viranomaiset toteuttavat laajaa toimenpideohjelman, jolla ehkäistään ja torjutaan nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntymistä Suomessa. Myös valmisteilla olevassa EU:n sisäisen turvallisuuden strategiassa huomioidaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvien uhkien torjunta.

Kuva 9. Nuoret keskustelivat tulevien sukupolvien oikeuksista ja nuorten osallisuudesta YK:ssa Nuorten Tulevaisuushuippukokouksessa 24.–25.8.2024. Kuva: Victoria Fofanova

Koulutuksessa ja nuorisotyössä on tärkeää vahvistaa rauhan-, ihmisoikeus-, demokratia- ja kokonaisvaltaisen seksuaalikasvatuksen roolia. Hyväksi havaittujen rauhankasvatustyökalujen ja -hankkeiden leviämistä tulee edistää myös kansainvälisesti.

Verkossa levitetään paljon valeuutisia ja muuta vahingollista aineistoa. On tärkeää, että nuorten medialukutaitoa, kriittistä ajattelua ja digitaalista osaamista vahvistetaan ja varmistetaan, että se on ajantasaista. Kaikilla tulisi olla yhtäläinen pääsy digitaaliseen ympäristöön sekä valmiudet toimia laillisesti, vastuullisesti ja kriittisesti sen palveluissa. Tämä tukee myös kriisinkestävyyttä.

Suomessa monet toimijat, kuten kansalaisjärjestöt, nuorisjärjestöt, kunnat ja nuorisovaltuustot, urheiluseurat, seurakunnat, mielenterveys- ja päihdetyötä tekevät sekä erilaiset verkostot edistävät nuorten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisevät syrjintää. Järjestöt tavoittavat usein myös vaikeammin tavoitettavissa olevia ryhmiä. On tärkeää taata toimijoiden toiminnan jatkuvuus ja yhteistyön kehittyminen. Kaikista sosioekonomisista taustoista tuleville nuorille tulisi taata mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen. Harrastusten kautta lisätään voimaannuttavia ryhmään kuulumisen kokemuksia, kasvatetaan sosiaalista pääomaa ja vahvistetaan itsetunnon kehittymistä.

TAVOITE 2: Nuorten rooli syrjäytymisen ja väkivallan ennaltaehkäisyssä sekä yhdenvertaisuuden ja rauhan kulttuurin edistämässä on lisääntynyt

Alatavoite 1: Nuorten potentiaalia väkivaltaista radikalisoitumista ja ekstremismiä ehkäisevässä työssä on hyödynnetty

Toimet

Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää nuorten osallistumista väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisytyöhön (PVE), sen suunnitteluun ja toteutukseen	SM, STM, OKM, UM kansalaisjärjestöt
Suomi edistää nuorten osallistumista väkivallan ennaltaehkäisytyöhön	OM, kansalaisjärjestöt

Alatavoite 2: Laadukasta koulutusta rauhan edistämisen välineenä on korostettu ja koulujen sekä nuorisotyön yhteiskunnallista kasvatustehtävää on vahvistettu

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi tukee kriisinkestävyiden vahvistamista kouluissa ja nuorisotyössä, ml. osana EU:n varautumisunionistrategian toimeenpanoa	OKM, kansalaisjärjestöt
Suomessa ehkäistään virheellisen tiedon leviämistä edistämällä medialukutaitoa ja kriittistä ajattelua esimerkiksi opettajankoulutuksessa, kouluissa ja nuorisotyössä	OKM, kansalaisjärjestöt
Suomi edistää nuorten tunne-, dialogi- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä	OKM, kansalaisjärjestöt
Suomi edistää koulujen, nuorisotyön ja kansalaisjärjestöjen yhteistyötä rauhankasvatuksessa	OKM, kansalaisjärjestöt

Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää konfliktienratkaisutaitojen sekä rauhankasvatuksen roolia koulutuksessa ja muussa kasvattavassa toiminnassa (harrastukset) ja nuorisotyössä	OKM, UM, OM, kansalaisjärjestöt
Suomi lisää tietoisuutta ja viestii laadukkaan koulutuksen sekä kasvattavan vapaa-ajan toiminnan roolista syrjäytymisen, väkivallan ja konfliktien ennaltaehkäisyssä	UM, OKM, SM, TEM, kansalaisjärjestöt
Suomi kiinnittää erityistä huomiota koulutuksen rooliin seksuaalisen häirinnän ja sukupuolittuneen väkivallan ehkäisemisessä.	OKM, UM, kansalaisjärjestöt

Alatavoite 3: Nuorten taloudellisia, ammatillisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia on vahvistettu

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää nuorten mukaan ottamista nuorten taloudellisia, ammatillisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia koskevien aloitteiden suunnitteluun, toimeenpanoon ja seurantaan	TEM, OM
Suomi ehkäisee koulutuksessa ja työmarkkinoilla ilmenevää syrjintää ja purkaa rakenteellista syrjintää	OKM, TEM, STM, kansalaisjärjestöt

Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi tukee nuorten taitojen ja ammatillisen osaamisen vahvistamista työmarkkinoiden vaatimusten mukaisesti sekä edistää nuorten yrittäjyyttä ja työllistymismahdollisuuksia	OKM, TEM, UM, kansalaisjärjestöt

Kuva 10. Eunice Ngunyo opiskeli kaksivuotista ammattitutkintoa Kenia YMCA College of Agriculture and Technology -maatalousoppilaitoksessa. Limuru, Kenia 2021.

Kuva: Martiina Woodson

3.4 Painopiste 3: Suojelu

Nuorten merkityksellinen osallistuminen kestävän rauhan rakentamiseen ja ylläpitämiseen edellyttää turvallista ympäristöä ja oikeuksien toteutumista. Nuoret tarvitsevat turvallisia tiloja kokoontua, ilmaista itseään ja osallistua päätöksentekoon. Nuoria tulee suojella henkiseltä, fyysiseltä, seksuaaliselta ja sukupuoleen perustavalta väkivallalta ja varmistaa heidän oikeuksiensa toteutuminen myös poikkeusoloissa. Kansallisella tasolla yksi merkittävimmistä suojelun kulmakivistä on nuoriin kohdistuvan väkivallan ja -kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen.

Suomi voi olla turvallinen maa vain, jos yhteiskunta pystyy suojelemaan omia kansalaisiaan kaikissa oloissa – myös poikkeustilanteissa. Nuorten suojeleminen tarkoittaa sellaisten rakenteiden ja valmiuksien vahvistamista, jotka auttavat nuoria selviytymään, toimimaan ja tukemaan myös toisiaan. Nuoret ovat yhteiskunnan rakentajia, joiden taitoja vahvistaa omaa ja lähipiirinsä turvallisuutta tulee kehittää ja tukea.

Kansainvälinen humanitaarinen oikeus pyrkii rajoittamaan aseellisten selkkausten aiheuttamaa inhimillistä kärsimystä ja suojaamaan siviilejä. Suomi on sitoutunut humanitaarisen oikeuden täysimääräiseen toimeenpanoon. Nuoria siviilejä ja lapsia tulee suojella väkivallalta hauraissa ja konflikteista kärsivissä maissa. Erityisesti nuoria ja lapsia tulee suojella seksuaaliselta ja sukupuolittuneelta väkivallalta, jota käytetään sodankäynnin keinona. Yksi Suomen toiminnan painopisteistä kansainvälisen oikeuden alalla on saattaa rikosoikeudelliseen vastuuseen kaikkein vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin, kuten joukkotuhontaan, rikoksiin ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksiin syyllistyneet. Suomi osallistuu aktiivisesti rankaisemattomuuden vastaiseen työhön, kansainvälisen rikosoikeuden kehittämiseen ja sen täytäntöönpanon edistämiseen. Suomi jatkaa tukeaan kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten ja erityisesti seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan uhreille. Suomi edistää suojeluvastuun toimeenpanoa ja korostaa erityisesti toimia kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten ennaltaehkäisemiseksi.

Nuorten erityistarpeet tulee huomioida humanitaarisessa toiminnassa. Suomi kiinnittää erityistä huomiota vammaisten henkilöiden asemaan sekä naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja – oikeuksiin humanitaarisissa kriiseissä ja hätätilanteissa. Seksuaalista väkivaltaa kokeneille nuorille tulee tarjota tukea heidän taustansa huomioiden.

Ihmiskaupan ehkäisyä tehostetaan poikkihallinnollisesti ja kokonaisvaltaisesti. Oikeusministeriössä valmistellaan ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma. Hallitus laatii myös uhripoliittisen toimenpideohjelman, jonka tavoitteena on turvata uhrien tukipalveluiden rahoitus ja parantaa rikoksen uhrien asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä.

Suomeen muualta tulevat nuoret tarvitsevat sosiaalista ja taloudellista tukea, koulutusmahdollisuuksia ja tietoa oikeuksistaan heille ymmärrettävällä tavalla ja kielellä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää haavoittuvassa asemassa oleviin nuoriin. Hallitus antoi elokuussa 2023 yhdenvertaisuustiedonannon ja on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä sekä tekemään työtä rasismien vähentämiseksi. Tähän työhön hallitus haluaa sitouttaa koko suomalaisen yhteiskunnan. Suomalaiset kunnat ovat merkittävässä asemassa pakolaisten vastaanottamisessa ja ne ovat järjestäneet kesäleirejä esimerkiksi ukrainalaisille nuorille.

Nuorten rauhanrakentajien ja ihmisoikeuspuolustajien työ on keskeistä kestävän rauhan ja kehityksen saavuttamiseksi. Heidän oikeutensa osallistua, kokoontua ja ilmaista mielipiteitä on turvattava. Suomen ihmisoikeuspuolustajien tukemiseksi ja suojelemiseksi julkaistujen ohjeiden (2022) mukaan Suomi painottaa erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevien ja heidän oikeuksiaan ajavien ihmisoikeuspuolustajien osallistumisoikeuksien ja toimintamahdollisuuksien tukemista. Naisihmisoikeuspuolustajien toiminnan tukeminen on yksi Suomen painopisteistä. Suomi jatkaa pitkäaikaista tukeaan kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien toimintamahdollisuuksien vahvistamiseksi.²⁷ Osana tätä työtä on tärkeää lisätä tietoisuutta, kansallisesti ja kansainvälisesti, nuorten tekemästä työstä ja suojelun tarpeesta. Nuorille ihmisoikeuspuolustajille suojaa ja vaikuttavuutta tuovien verkostojen perustamista tulee tukea. On tärkeää, että myös nuorten poliitikkojen, järjestöjohtajien, opettajien, toimittajien ja vapaaehtoisten koskemattomuus taataan ja mahdollistetaan heidän toimintaansa niin fyysisessä ympäristössä kuin digitaalisilla alustoilla. .

Seksuaaliväkivallan ja -häirinnän kokemukset ovat lapsilla ja nuorilla yleisiä, erityisesti tyttöjen ja naisten, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen sekä rodullistettujen vähemmistöjen keskuudessa. Myös pojat ja miehet joutuvat seksuaalisen väkivallan kohteiksi. Suuri osa raiskausten uhreista Suomessa on alle 30-vuotiaita. Verkossa tapahtuvat seksuaalirikokset ovat kasvussa. Uhrin pelko ja häpeä tilanteesta estää usein rikosilmoituksen tekemistä, ja asiaa voi ennestään vaikeuttaa muun muassa alistettu asema sekä kulttuuriset ja uskonnolliset seikat. Seksuaalirikoslain uudistus

27 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164416/UM_2022_6.pdf

tuli voimaan 1.1.2023 ja se vahvistaa jokaisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa. Keskeistä on etenkin ns. suostumusperusteisuus sekä seksuaalisen ahdistelun monimuotoistuminen, jonka myötä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajentuminen. Viranomaisten kapasiteettia tulee kehittää, jotta uhrin saavat parhaan mahdollisen tuen ja että rikosprosessit nopeutuvat. On tärkeää, että kynnystä rikosilmoituksen tekemiseen madalletaan ja että uhrille tarjotaan tarvittaessa suojelua tekijältä.

Kuva 11. Palestiinalaiset nuoret keskustelivat Gazassa tammikuussa 2025 keinoista lievittää yhteisön sisäisiä jännitteitä ja edistää yhteenkuuluvuutta. Työpaja oli osa laajempaa CMI – Martti Ahtisaari Peace Foundationin järjestämää työpajasarjaa, jossa kartoitettiin nuorten roolia sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi. Kuva: Yasser Hattab

TAVOITE 3: Nuorten suojelu ja oikeuksien toteutuminen konflikteissa ja konfliktien ennaltaehkäisyssä on vahvistunut

Alatavoite 1: Ihmisoikeuksien, humanitaarisen oikeuden ja kansainvälisen rikosoikeuden velvoitteiden noudattaminen on vahvistunut

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi tukee nuorten ymmärrystä kansainvälisten ihmisoikeuksien ja humanitaarisen oikeuden keskeisistä periaatteista	UM, PLM (varusmieskoulutus), TEM (siviilipalveluskoulutus) kansalaisjärjestöt
Kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista ja vastuuvellollisuutta kaikkein vakavimmista kansainvälisistä rikoksista	UM
Suomi jatkaa tukeaan kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten uhreille, erityisesti seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan uhreille	UM
Suomi toimii kansainvälisen oikeuden vahvistamiseksi ja viestii johdonmukaisesti kaikilla tarkoituksenmukaisilla foorumeilla kansainvälisen oikeuden velvoitteista	UM

Alatavoite 2: Nuorten suojelu ja erityistarpeiden huomiointi humanitaarisessa avustustoiminnassa ja muuttoliikkeisiin vastaamiseen liittyvissä toimissa on vahvistunut

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää turvapaikanhakijoidenvastaanottoon, turvapaikkaprosessiin ja kotouttamiseen osallistuvien tahojen kykyä ottaa nuorten erityistarpeet huomioon toiminnassaan	SM, TEM, kansalaisjärjestöt
Suomi edistää turvapaikanhakijoina tai pakolaistaustaisille nuorille rikoksen uhreille tarkoitettuja palveluja kiinnittäen erityistä huomiota seksuaalirikosten uhrien tarvitsemaan tukeen	STM
Kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi kiinnittää kansainvälisillä foorumeilla erityistä huomiota vammaisiin nuoriin ja tyttöjen ja nuorten naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuteen sekä inklusiivisen koulutuksen oikeuteen hätätilanteissa ja toimii avunsaannin esteiden poistamiseksi	UM
Suomi tarjoaa konfliktialueilla tukea nuorille, erityisesti tytöille ja nuorille naisille, esimerkiksi turvallisempien tilojen, oikeusavun, ja koulutuksen muodossa	UM, kansalaisjärjestöt

Alatavoite 3: Nuorten rauhanrakentajien, ihmisoikeuspuolustajien ja aktivistien suojelu ja oikeuksien toteutumien on vahvistunut

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi järjestää koulutusta vihapuheesta sekä sananvapaudesta ja sen rajoista	SM, kansalaisjärjestöt
Suomi lisää tietoisuutta käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista verkkoväkivallan uhreille	SM, kansalaisjärjestöt

Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi huomioi nuorten roolin kansallisissa ihmisoikeuspuolustajia koskevissa ohjeissa ja selvityksissä	UM
Suomi lisää tietoisuutta nuorten ihmisoikeuspuolustajien, rauhanrakentajien ja aktivistien toimista, oikeuksista ja suojelun tarpeesta	UM, kansalaisjärjestöt

Alatavoite 4: Nuorten suojelu ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy kansallisella tasolla on vahvistunut

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi lisää nuoriin kohdistuvan väkivallan ja kiusaamisen vastaisia toimia ja vahvistaa uhreille annettavaa tukea	OKM, OM, SM, STM, kansalaisjärjestöt
Suomi vahvistaa rasismien ja muun syrjinnän ehkäisyä	Kaikki
Suomi lisää seksuaalirikosten sekä seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun vastaisia toimia ja kiinnittää erityistä huomiota rikosilmoituksen tekemisen helpottamiseen ja uhrien tukemiseen	SM, OKM, STM, kansalaisjärjestöt
Suomi vahvistaa viranomaisten kykyä tunnistaa ja puuttua ihmiskauppaan sekä tukee uhreja toipumisessa	SM, OM, STM, TEM

3.5 Painopiste 4: Aseistariisunta, kotoutuminen ja integroituminen takaisin yhteiskuntaan

Kestävä rauha vaatii konfliktin jälkeisiä toimenpiteitä, kuten aseistariisuntaa, kotoutumista ja integroitumista takaisin yhteiskuntaan. Nuorten erityistarpeet on huomioitava konfliktin jälkeisissä toimissa sekä kansallisesti että kansainvälisesti, ja heitä tulee osallistaa ohjelmien suunnitteluun ja toimeenpanoon. Kansallisella tasolla yhteiskuntaan integroitumisen tavoitteet ja toimet sisältävät esimerkiksi myös ääri- liikkeistä, vankilasta tai syrjäytyneestä asemasta palaamisen ja sopeutumisen.

Vaikka iso osa entisistä taistelijoista ympäri maailman on nuoria, DDR-toimissa (Disarmament, Demobilization, Reintegration) nuorten rooliin, näkemyksiin ja erityistarpeisiin on kiinnitetty vain vähän huomiota. Suomi tukee DDR-toimia monenkeskisen yhteistyön ja kansalaisjärjestöjen kautta. Kansainvälisiä DDR-toimia, joissa nuorten, ja erityisesti nuorten naisten, erityistarpeet otetaan huomioon, on tärkeää vahvistaa. Prosessien inklusiivisuus tulee huomioida, ja paikalliset nuoret tulee ottaa osaksi suunnittelua ja toteutusta. Tietoisuutta nuorten roolista aseistariisunnassa ja laittomien aseiden leviämisen estämisessä tulee lisätä.

Nuorten koulutukseen ja työelämään pääsyn varmistaminen on olennainen osa aseistariisuntaa, kotoutumista ja taistelijoiden integroitumista takaisin yhteiskuntaan. Hauraissa valtioissa Suomen huomio kohdistuu naisten ja nuorten työllistymiseen sekä palaavien pakolaisten ja entisten sotilaiden elinkeinojen tukemiseen. Lisäksi tuetaan yrittäjyyttä ja valtioiden pyrkimyksiä hyötyä kaupasta ja investoinneista muun muassa kauppaa tukevan kehitysyhteistyön keinoin.

Sisäisen turvallisuuden vahvistaminen ja yhteiskunnan eheyden ylläpitäminen edellyttää maahanmuuttajien aktiivista sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Kotoutumisen on tapahduttava Suomen lainsäädännön ja suomalaisten arvojen puitteissa, mutta samalla on tärkeää tukea vastaanottavan yhteiskunnan valmiutta edistää maahanmuuttajien osallisuutta, ml työskentelyä. Kotoutumisen epäonnistuminen voi johtaa syrjäytymiseen, rinnakkaisyhteiskuntien syntyyn, jengirikollisuuteen ja yhteiskunnallisiin jännitteisiin. Siksi kotouttamisen edistämisen toimet on kytkettävä tiiviimmin viranomaisyhteistyöhön ja selkeisiin velvoitteisiin. Kielenopetuksen, työnhaun ja suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen omaksumisen tulee olla ensisijaisia tavoitteita, mutta samalla on tärkeää edistää vuoropuhelua ja yhteistä ymmärrystä eri taustoista tulevien ihmisten välillä. Suomi tukee konfliktialueilta palaavia henkilöitä, joilla on oleskelulupa Suomessa, ja tarjoaa heille mahdollisuuksia rakentaa elämänsä uudelleen turvallisesti ja osana yhteiskuntaa. Kansallisissa kotoutumisen edistämisen toimissa on huomioitava nuorten erityistarpeet opetuksessa, koulutuksessa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa,

sosiaalisessa osallisuudessa, työllistymisessä ja terveyden edistämisessä. Nuorten psykososiaaliset tarpeet on otettava huomioon. Maahanmuuttaja- ja pakolais-taustaisten sekä diasporaan kuuluvien nuorten asiantuntijuus sekä vertaistuki ovat tärkeitä.

Takaisin yhteiskuntaan integroituvien nuorten mahdollisuuksia työllistyä, toimia yrittäjinä ja osallistua talouselämään on parannettava Palaavien nuorten fyysistä ja psyykkistä toipumista sekä sosiaalista kotoutumista tulee tukea. Heille on turvattava pääsy laadukkaaseen koulutukseen ja sen piirissä pysymiseen sekä sosiaalis-taloudelliseen tuen piiriin. Kotoutumis- ja integroitumistoimien tulee myös olla sukupuolisensitiivisiä ja inklusiivisia. Viranomaisten ohella maahanmuuttajajärjestöt, pakolaisia tukevat järjestöt ja eri kulttuuritaustoja yhteen tuovat järjestöt tuottavat kotoutumispalveluita ja kehittävät kotoutumisen toimenpiteitä. Suomalaisilla järjestöillä on laadukasta osaamista esimerkiksi lapsisotilaiden kanssa toimimisesta.

TAVOITE 4: Nuorten erityistarpeet konfliktin jälkeisissä toimenpiteissä on huomioitu ja nuorten myönteinen rooli niissä on vahvistunut

Alatavoite 1: Nuorten erityistarpeet kotoutumisen ja integroitumisen tukemisessa on huomioitu

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi tukee nuorten osallistumista kotoutumista tukevien toimenpiteiden suunnitteluun ja toimeenpanoon	TEM, OKM, SM
Suomi tukee kotoutuvia nuoria psyykkisessä ja fyysisessä toipumisessa	Kansalaisjärjestöt
Suomi helpottaa nuorisorikollisuudesta irtautumista panostamalla Exit-toimintaan, keskittyen järjestäytyneeseen rikollisuuteen, väkivaltaiseen ääriajatteluun sekä vakavaan tietoverkkorikollisuuteen	SM, OM, kansalaisjärjestöt
Suomi vahvistaa kielten oppimisen, työnteon ja yhteiskunnan sääntöjen sisäistämisen edellytyksiä kotoutumista edistävissä laissa tarkoitetuissa kotoutumista edistävissä palveluissa	OKM, TEM, kansalaisjärjestöt
Suomi lisää tutkimustietoa ja sen hyödyntämistä toiminnassa sotatoimialueelta palaavien kanssa toipumisen edistämiseksi ja kotoutumisen tukemiseksi	SM, kansalaisjärjestöt

Alatavoite 2: Nuorten roolia DDR-toiminnassa on vahvistettu

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi lisää nuorten tietoisuutta DDR-toiminnasta	SM, UM

Kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää nuorisonäkökulman huomioimista DDR-prosesseissa sekä nuorten osallistumista niiden suunnitteluun ja toimeenpanoon	UM

3.6 Painopiste 5: Kumppanuudet

Suomi korostaa monipuolisten kumppanuuksien merkitystä rauhan ja kehityksen saavuttamiseksi. Eri sidosryhmien yhteistyö on keskeistä konfliktien ennaltaehkäisyssä, rauhan ylläpitämisessä sekä demokratian ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän vahvistamisessa. Monipuoliset kumppanuudet ovat Suomelle ominaisia vahvuuksia ja tätä hyödynnetään myös 2250-agendan toimeenpanossa. Kansallisella tasolla merkittävimpiä toimijoita ja kumppaneita ovat ministeriöt ja laitokset, akateeminen yhteisö ja kansalaisjärjestöt, erityisesti nuorisjärjestöt. Kumppanina voi toimia myös elinkeinoelämä, joka tuo nuorille työllistymismahdollisuuksia sekä ammattiyhdistysliike, jolla on osaamista nuorten työntekijöiden oikeuksista ja työhyvinvoinnista. Eduskunnassa on toiminut kaudesta 2019–2023 lähtien Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaryhmä, joka virallistettiin syksyllä 2024. Ryhmän tavoitteena on lisätä agendan tunnettuutta eduskunnassa sekä vahvistaa yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten päättäjien välillä.

Kuva 12. Suomen järjestämä Nuoret, rauha ja turvallisuus -työpaja toi yhteen nuoria ja virkamenkiloitä eri maista. Kuva: Anu Apo

Kumppanuudet ovat Suomen monenkeskisen yhteistyön ytimessä. On keskeistä vahvistaa kumppanuuksia niiden alueellisten ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa, jotka huomioivat nuorten myönteisen roolin rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä. Tärkeitä kumppaneita tässä työssä ovat muun muassa YK, EU, Euroopan neuvosto, Etyj, Pohjoismaiden ministerineuvosto, Nato, Afrikan Unioni ja sekä alueelliset järjestöt kuten Arabiliitto. Erityisesti Afrikan maissa on suuren nuorisoväestön osuuden vuoksi erityistä kiinnostusta tematiikkaa kohtaan. Kumppanuuksia olisi tutkittava ja vahvistettava myös Aasiassa ja Etelä-Amerikassa.

YK:n päämajalla New Yorkissa Suomi ja Jordania toimivat Nuoret, rauha ja turvallisuus -ystävyyshämmän (Group of Champions of YPS) puheenjohtajina. Ystävyyshämmässä on mukana YK-jäsenmaita ja tarkkailijajäseniä. Ryhmä vahvistaa ja kehittää jäsenmaiden ja YK:n yhteistyötä ja koordinaatiota YPS-agendan toimeenpanemiseksi, jakaa hyviä käytäntöjä sekä antaa tukea jäsenmaille agendan toimeenpanemiseksi. Ystävyyshämmällä ja Suomella sekä Jordanialla sen puheenjohtajina on ollut keskeinen rooli YPS-agendan ja sen näkyvyyden edistämässä YK:ssa.

Kumppanuuksien solmimisessa tarvitaan asennemuutosta ja luovuutta. Nuoret on tunnistettava tasavertaisina ja tarpeellisina kumppaneina kestävän rauhan takaamiseksi. Nuorten merkityksellinen osallistuminen luo mahdollisuuksia kehittää uusia tapoja rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi. Etenkin sukupolvet ja sektorit ylittävä tasavertainen yhteistyö on tärkeää. Nuorten kapasiteettiin ja johtajuuteen sijoittaminen, tiedonvaihto, tuki ja aktiivinen kuunteleminen tekevät osallistumisesta vaikuttavampaa. Mentorointiin on kiinnitettävä huomiota, jotta esimerkiksi kokeneiden rauhanjärjestöjen tietotaito saadaan nuorten käyttöön.

Julkisen hallinnon kumppanuuksia nuorisojärjestöjen ja nuorten parissa työskentelevien kansalaisjärjestöjen kanssa on vahvistettava. Investoiminen järjestöjen toimintaan ja sitä kautta nuoriin on osa rauhan rakentamista ja ylläpitoa. Useat suomalaiset kansalaisjärjestöt kumppaneineen edistävät rauhaa ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin muun muassa kehitysyhteistyön kautta. Kumppanuudet ja yhteistyö hallitusten kanssa lisäävät nuorisojärjestöjen toimintakykyä ja vaikuttavuutta. Esimerkiksi nuorten Diaspora-järjestöillä on erityinen rooli hauraissa valtioissa, sillä diasporassa elävien suhteet kotimaahansa ovat tiiviitä ja heillä on hyvä paikallistuntemus ja tieto paikallisista kehitystarpeista. Suomessa esimerkkinä toimii Itä-Afrikan nuorten rauhanverkosto, joka aloitti toimintansa vuonna 2024 ja tuo yhteen nuoria Afrikan sarvesta ja erityisesti Somaliasta.

Yhteistyö myös epävirallisten nuorisoryhmien ja liikkeiden kanssa on tärkeää. Kuten nuorten ilmastoliike on osoittanut, nuoret eivät aina tarvitse taakseen organisaatiota tai järjestöä. Yhteistyö järjestöihin kuulumattomien nuorten kanssa on tärkeää moniäänisyyden varmistamiseksi.

Kumppanuus kansalaisyhteiskunnan ja nuorten kanssa näkyy myös nuorten tuomisessa osaksi Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Agenda 2030:n toimeenpanossa nuorten rooli on keskeinen. Vuonna 2017 pääministerin johtaman Suomen kestävän kehityksen toimikunnan alaisuuteen perustettu Nuorten Agenda2030-ryhmä osallistuu kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen eri puolilla Suomea. Vuonna 2023 perustettu nuorten luonto- ja ilmastoryhmä (Nuoli) tukee ministeriöitä nuorten osallistumisen suunnittelussa, toteutuksessa ja vaikutusten arvioinnissa. Nuorten ja järjestöjen 2250- verkosto on keskeinen kumppani ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Kuva 13. Scouts, Peace and Security on Nepalilain ja Suomen Partiolaisten yhteinen kehitysyhteistyöhanke, joka keskittyy rauhankasvatukseen, nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen ja sosiaalisen rauhan edistämiseen. Pohjana työskentelylle toimii päätöslauselma 2250. Hankkeessa järjestetään keskustelutilaisuuksia, joissa nepalilaiset nuoret pääsevät vuoropuheluun paikallisten päättäjien kanssa. Scouts, Peace and Security -hanke toteutetaan Ulkoministeriön rahoituksella vuosina 2023–2025. Kuva: Nepal Scouts

TAVOITE 5: Yhteistyö rauhaa edistävien ja erityisesti nuorten myönteiseen rooliin keskittyvien kumppaneiden ja nuorten kanssa on lisääntynyt

Alatavoite 1: Nuorten rooli keskeisinä kumppaneina rauhan takaamiseksi on vahvistunut

Toimet

Kansallinen taso	Vastuutaho
Suomi edistää nuorisjärjestöjen, kansalaisjärjestöjen ja julkishallinnon strategista yhteistyötä ja varmistaa, että nuoret otetaan mukaan päätöslauselman 2250 toimeenpanon suunnitteluun, toteutukseen ja seurantaan	Kaikki
Suomi tunnistaa nuorten roolin sosiaalisen median ja uusien teknologioiden aktiivisina käyttäjinä ja tukee nuorten asiantuntijuuden hyödyntämistä rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi	UM, TEM, SM, kansalaisjärjestöt
Suomi kehittää yhteistyötä ja kumppanuuksia valtion ja nuorten kansalaistoiminnan välillä	UM, OKM, TEM, SM, STM, YM, OM kansalaisjärjestöt
Suomi lisää kumppanuuksia yksityisen sektorin kanssa nuorisotyöllisyyden lisäämiseksi	TEM
Kansallinen ja kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi tukee nuorisjärjestöjä ja rauhanjärjestöjä nuorisotyöllisyyden ja nuorisoyrittäjyyden kumppaneina	UM, TEM
Suomi edistää sukupolvet ja alat ylittävää mentorointia, tiedonvaihtoa ja kokemusten jakamista rauhan ja turvallisuuden teemoissa	UM, kansalaisjärjestöt
Suomi tukee nuorten keskuudessa käytävää (esim. kulttuurien, uskontojen ja puolueiden välistä) dialogia sekä tekee yhteistyötä dialogia edistävien ja rauhantyötä tekevien nuorisjärjestöjen kanssa	UM, OKM, kansalaisjärjestöt

Alatavoite 2: Suomi tukee kansainvälisiä ja alueellisia kumppaneita, jotka huomioivat ja edistävät nuorten myönteistä roolia rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä

Toimet

Kansainvälinen taso	Vastuutaho
Suomi tuo 2250-agendaa ja sen mukaisia tavoitteita johdonmukaisesti esiin kumppanimaidensa kanssa kaikissa tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä, kuten EU:ssa, Etyjissä ja Natossa	UM
Suomi vahvistaa ja kehittää yhteistyötä ja koordinaatiota YK:n ja sen jäsenmaiden kanssa 2250-agendan ja sen näkyvyyden edistämiseksi YK-foorumeilla	UM
Suomi tukee kansainvälisiä ja alueellisia organisaatioita, jotka edistävät nuorten osallistumista rauhan ja turvallisuuden kysymyksiin	UM

4 Toimintaohjelman toimeenpano ja seuranta

Toimintaohjelmassa mainitut ministeriöt, tutkimuslaitokset sekä kansalais- ja nuorisjärjestöt osallistuvat toimintaohjelman täytäntöönpanoon ja seurantaan. Kansalaisjärjestöjen 2250-verkostolla on ohjelman seurannassa ja arvioinnissa tärkeä rooli, sillä nuorten osallistumisen tulee olla keskeistä myös toimintaohjelman toimeenpanossa ja seurannassa.

Ulkoministeriöllä on oman toimintansa ja vastuualueidensa lisäksi toimeenpanoa koordinoiva rooli. Toimintaohjelman toimeenpanoa seuraa ja arvioi kansallinen 2250-seurantaryhmä, jonka työhön edellä mainitut tahot osallistuvat. Seurantaryhmä kokoontuu 2–3 kertaa vuodessa.

Toimeenpanoon osallistuvat tahot raportoivat kansalliselle seurantaryhmälle omasta edistyksensä 2250-päätöslauselman toimeenpanossa. Toimeenpanosta laaditaan toimintakauden puolivälissä ja lopussa arviointiraportit. Arviointiraportit toimitetaan eduskunnalle ja esitellään eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle. Vastuuta hoja kannustetaan laatimaan hallinnonala- ja toimijakohtaisia vuosisuunnitelmia, jotka edistävät toimintaohjelman toimeenpanoa. Suomi myös vastaa kansainvälisten järjestöjen raportointipyyntöihin, jotka koskevat päätöslauselman 2250 toimeenpanoa.

Ministeriöt ja muut tahot pyrkivät mahdollisuuksien mukaan ja resurssiensa puitteissa huomioimaan nuoret, rauha ja turvallisuus -aiheisen työn yleisavustuksissa ja projektiavustuksissa. Toimeenpanon vastuutahojen tulee toimissaan osallistaa nuoria konkreettisesti, järjestelmällisesti ja suunnitelmallisesti.

5 Lyhenteet

Lyhenne	Lyhenteen selitys
AU	Afrikan Unioni
CMC	Kriisinhallintakeskus
CMI	CMI – Martti Ahtisaari Peace Foundation
DDR	Disarmament, Demobilization, Reintegration
DOP	YK:n rauhanturvaosasto
Etyj	Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö
GCYPS	Global Coalition on Youth, Peace and Security
GPPAC	Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict
NMKY	Nuorten miesten kristillinen yhdistys
OKM	Opetus- ja kulttuuriministeriö
OM	Oikeusministeriö
OSCE	Etyj (Organisation for Security and Co-operation in Europe)
PBC	YK:n Rauhanrakennuskomissio
PBSO	YK:n rauhanrakennuksen tukitoimisto
PLM	Puolustusministeriö
SfCG	Search for Common Ground
SM	Sisäministeriö
STM	Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö
THL	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
UM	Ulkoministeriö
UNDP	YK:n kehitysohjelma
UNESCO	YK:n kasvatustieteiden, tiede- ja kulttuurijärjestö
UNFPA	YK:n väestörahoitus
UNODA	YK:n aseriisuntaosasto
UNOY	United Network of Young Peacebuilders
VANUPO	Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma
YM	Ympäristöministeriö
YPS	Youth, Peace and Security

**Ulkoministeriön
julkaisuja**

2025:4

ISSN PDF 2737-0844
ISBN PDF 978-952-281-789-1